

**ระบบวางแผนข้อมูล รายสินค้า
เพื่อการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์
จังหวัดนครราชสีมา**

ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครราชสีมา

คำนำ

“ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์” เป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศ มีแหล่งเพาะปลูกที่สำคัญอยู่บริเวณ จังหวัดเพชรบูรณ์และนครราชสีมา เกษตรกรส่วนใหญ่จะทำการเพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 2 ฤดู คือ ข้าวโพด ฤดูฝน จะปลูกในช่วง มีนาคม-ตุลาคม และเก็บเกี่ยวผลผลิตประมาณเดือนมิถุนายน - มกราคม ของปี ถัดไป ส่วนข้าวโพดฤดูแล้ง จะเริ่มในเดือนพฤศจิกายน - กุมภาพันธ์ ของปีถัดไป และเก็บเกี่ยวในช่วงเดือน มีนาคม - เมษายน ของปีถัดไป

ปัจจุบันข้าวโพดมีการนำมาใช้เป็นวัตถุดิบหลักในอุตสาหกรรมการผลิตอาหารสัตว์ที่มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องตามภาวะการเจริญเติบโตของภาคปศุสัตว์ โดยเฉพาะไก่เนื้อและสุกร โดยมีเกษตรกรผู้ปลูก ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ทั้งประเทศกว่า 376,000 ครัวเรือน และยังมีกลุ่มผู้ประกอบการเกี่ยวกับข้าวโพดในระดับต่าง ๆ อีกเป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มผู้ประกอบการค้าพืชไร่ ตลาดกลาง กลุ่มผู้ส่งออก โรงงานผลิตอาหารสัตว์ และผู้เลี้ยงสัตว์ โดยที่ปริมาณผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของไทยมีประมาณปีละ 4 ล้านตันเศษ ซึ่งแม้จะใกล้เคียง กับปริมาณความต้องการใช้ของภาคปศุสัตว์ แต่จะประสบปัญหาราคาคต่ำในช่วงต้นฤดู เนื่องจากผลผลิตออกสู่ ตลาดในฤดูฝนและพร้อม ๆ กันจำนวนมาก และระดับราคาสูงขึ้นในช่วงปลายฤดู เนื่องจากผลผลิตมีน้อย ในขณะที่ความต้องการของโรงงานอาหารสัตว์มีอย่างต่อเนื่อง

จังหวัดนครราชสีมา ในปี 2560/61 มีพื้นที่เพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 0.71 ล้านไร่ เกษตรกร 33,316 ครัวเรือน ใช้พันธุ์ลูกผสมในการปลูกทั้งหมด ผลผลิตเฉลี่ย 830 กก./ไร่ ผลผลิตรวมประมาณ 600,000 ตัน โดย แบ่งการปลูกเป็น 2 ช่วง รุ่นที่ 1 ช่วงเดือนมีนาคม - มิถุนายน (ร้อยละ 12) และรุ่นที่ 2 เริ่มตั้งแต่เดือน กรกฎาคม-ธันวาคม ซึ่งเป็นช่วงฤดูฝน ทำให้ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เจริญเติบโตดี ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบฤดูที่ผ่านมา ได้แก่ ราคาผลผลิตต่ำ ต้นทุนการผลิตสูง และประสบปัญหาภัยธรรมชาติ (ภัยแล้ง) ในช่วงที่กำลังเจริญเติบโต และออกดอกหัว ซึ่งจะทำให้ผลผลิตต่ำลง ในทางปฏิบัติของเกษตรกรก็ยังคงพบช่องว่างอีกมากที่จะต้องเรียนรู้ พัฒนาและปรับปรุงการผลิตข้าวโพด เพื่อยกระดับความสามารถในการพึ่งตนเองและความสามารถในการแข่งขัน ของประเทศเกษตรกรต่อไป

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 นโยบายรัฐบาล	1
1. แผนพัฒนาการเกษตร	1
2. แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง	3
3. แผนพัฒนาจังหวัดนครราชสีมา	5
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไปและข้อมูลด้านการเกษตรจังหวัดนครราชสีมา	6
1. ข้อมูลทั่วไปจังหวัดนครราชสีมา	6
2. โครงสร้างพื้นฐานด้านการเกษตร	8
3. ข้อมูลด้านเศรษฐกิจและการผลิตทางการเกษตร	11
4. สหกรณ์ภาคเกษตรและกลุ่มเกษตรกรที่ดำเนินธุรกิจ	14
บทที่ 3 ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	15
1. ความสำคัญ	15
2. สถานการณ์ข้าวโพดในประเทศไทย	15
3. แนวโน้ม ปี 2561	17
4. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณการผลิต การตลาด และการส่งออก	18
5. สถานการณ์ข้าวโพดในจังหวัดนครราชสีมา	18
บทที่ 4 วิธีการปลูกข้าวโพดให้ได้ผลผลิตสูงและคุณภาพดี	21
บทที่ 5 ปัญหาอุปสรรคและแนวทางในการพัฒนา	34
1. วิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค	34
2. สรุปปัญหาและข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนา	34
ภาคผนวก	37
คณะผู้จัดทำ	45

บทที่ 1

นโยบายรัฐบาล

1. แผนพัฒนาการเกษตร

ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 – 2564) ภาคการเกษตรของไทยเป็นตัวขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศ เป็นรากฐานของการสร้างความมั่นคงทางอาหารของประเทศและของโลก ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศอยู่ในภาคการผลิตทางการเกษตร เมื่อพิจารณาอัตราการเจริญเติบโตของภาคเกษตรในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 พบว่า ผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคเกษตรขยายตัวเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 3.94 ต่อปี และในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 - 11 อัตราการเติบโตของภาคเกษตร มีแนวโน้มชะลอตัวลงเรื่อยๆ จนกระทั่งในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ภาคการเกษตรขยายตัวเพียงร้อยละ 0.10 ต่อปี เนื่องจากได้รับผลกระทบจากความแปรปรวนของ สภาพภูมิอากาศ และภัยธรรมชาติที่ค่อนข้างรุนแรง อย่างไรก็ตาม ภาคเกษตรยังคงมีบทบาทสำคัญกับ การพัฒนาประเทศในหลายมิติเนื่องจากการส่งออกสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์สามารถสร้างรายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศเป็นมูลค่าสูงในแต่ละปีและเมื่อพิจารณาสัดส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคเกษตรต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (ณ ราคาประจำปี) พบว่า มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 มีสัดส่วนเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 11.05 เพิ่มขึ้นจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 ซึ่งมีสัดส่วนเฉลี่ย ร้อยละ 8.98 ทั้งนี้ การพัฒนาภาคเกษตรในอนาคตต้องเผชิญกับบริบทการเปลี่ยนแปลงจาก ความเปราะบางหรือความผันผวนของเศรษฐกิจโลกที่จะส่งผลกระทบต่อภาคการเกษตรของประเทศรวมถึงกฎกติกาการค้าใหม่ของโลกการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาคต่างๆของโลกปัญหาภายในประเทศบางประการที่เป็นข้อจำกัดสำคัญต่อการพัฒนาการเกษตรของประเทศ แนวโน้มการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน รวมถึง การเปลี่ยนแปลงภายในประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม การเมืองและการพัฒนาในระดับภูมิภาคต่างๆจำเป็นต้องมีการเตรียมการเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ การกำหนดกรอบแนวคิดและทิศทางการพัฒนาของแผนพัฒนาการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ได้เน้นความต่อเนื่องกับแผนที่ผ่านมา โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนา เกษตรกรให้เป็นศูนย์กลางการพัฒนาอย่างสมดุลมีการรวมกลุ่มเป็นสถาบันเกษตรกรในชุมชนต่างๆเพื่อผลักดันให้สามารถดำเนินงานในรูปแบบของธุรกิจเกษตรที่สามารถพึ่งพาตนเองได้โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ มาขยายผลและประยุกต์ใช้อย่างต่อเนื่อง การพัฒนาการเกษตรในระยะต่อไปถือเป็นก้าวสำคัญของการพัฒนาประเทศจากวิถีการทำเกษตรแบบดั้งเดิม ไปสู่การบริหารจัดการการเกษตรแบบสมัยใหม่ โดยอาศัยเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาสนับสนุนการผลิตสินค้าเกษตร ซึ่งถือเป็นการขับเคลื่อนในช่วง 5 ปีแรก (พ.ศ. 2560 – 2564) ของยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560 – 2579) ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) และการพัฒนาประเทศภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0

ดังนั้น การพัฒนาการเกษตรภายใต้แผนพัฒนาการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) จะเป็นช่วงที่มีการกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมาย ดังนี้ วิสัยทัศน์ คือ “ภาคเกษตรก้าวไกลด้วยเทคโนโลยีเปลี่ยนผ่านที่สำคัญในระยะ 5 ปีแรก ของยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) ชีวิตเกษตรกรมีคุณภาพ ทรัพยากรการเกษตรมีความสมดุลและยั่งยืนนวัตกรรม ตลาดนำการผลิต”

เป้าหมาย

1. ความผาสุกของเกษตรกรเพิ่มขึ้นอยู่ที่ระดับ 85 ในปี 2564
2. เกษตรกรมีรายได้เงินสดสุทธิทางการเกษตรเพิ่มขึ้นเป็น 59,460 บาทต่อครัวเรือน ในปี 2564
3. เศรษฐกิจภาคเกษตรเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 3 ต่อปี
4. จำนวนงานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมด้านการเกษตรถูกนำไปใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้นอย่างน้อย ร้อยละ 5 ต่อปี

5. ทรัพยากรการเกษตรได้รับการฟื้นฟูและใช้ประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) จะสามารถบรรลุเป้าหมายได้ โดยมี การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนา ดังนี้ ยุทธศาสตร์ที่ 1 สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกร และสถาบันเกษตรกรเพื่อให้เกษตรกรพึ่งพาตนเองได้ มีความมั่นคงและภาคภูมิใจในการประกอบอาชีพ เกษตรกรรม รวมทั้งพัฒนาศักยภาพของ เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรให้เป็นผู้ประกอบธุรกิจเกษตร บนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ต่อเนื่องมาตั้งแต่แผนพัฒนาการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 - 10 โดยเน้นการขยายผลการทำการเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เสริมสร้างความภาคภูมิใจ และความมั่นคงในการประกอบ อาชีพเกษตรกรรมด้วยการสร้างและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่เข้าสู่ภาคการเกษตร สร้างระบบสวัสดิการและ ดำเนินการปรับโครงสร้างหนี้สินให้กับเกษตรกร ส่งเสริมการทำเกษตรกรรมยั่งยืนให้ เห็นผลในทางปฏิบัติ โดยเฉพาะการทำเกษตรแบบผสมผสาน เกษตรทฤษฎีใหม่ และเกษตรอินทรีย์ ซึ่งจะช่วย เพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกร รวมทั้งส่งเสริมการพัฒนาองค์ความรู้ของเกษตรกรสู่เกษตรกรมืออาชีพให้สามารถ บริหารจัดการฟาร์มแบบครบวงจรตั้งแต่การผลิต แปรรูป และการตลาด ตลอดจนสร้างการรวมกลุ่มเกษตรกร ให้ เข้มแข็งและสามารถเชื่อมโยงเครือข่ายของเกษตรกร และสถาบันเกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ยุทธศาสตร์ที่ 2 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสินค้าเกษตรตลอดโซ่อุปทาน เพื่อลดต้นทุนการผลิตและสร้างโอกาสในการ แข่งขันของสินค้าเกษตร ใช้การตลาดนำการผลิตด้วย การส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรในรูปแบบแปลงใหญ่ มีการบริหารจัดการร่วมกันระหว่างภาครัฐ เกษตรกรกับภาคเอกชน เพื่อให้สินค้าเกษตรได้มาตรฐานรองรับความ ต้องการของตลาด ส่งเสริมการบริหารจัดการโซ่อุปทานสินค้าเกษตร สนับสนุนการจัดการองค์ความรู้ด้าน โลจิสติกส์สินค้าเกษตร และโซ่อุปทานให้กับเกษตรกร สถาบันเกษตรกร และผู้ประกอบการธุรกิจเกษตรส่งเสริม การเพิ่มมูลค่า สินค้าเกษตรโดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสร้างเรื่องราว (Story) ให้กับสินค้าเกษตรและชุมชน เพื่อเป็นจุดขาย สร้างความเป็นเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ของสินค้าเกษตร สนับสนุนการจัดตั้งศูนย์กลางและพัฒนา ระบบตลาดสินค้าเกษตร เสริมสร้างความมั่นคงทางอาหารอย่างยั่งยืน ตลอดจนสนับสนุนการจัดการ ความเสี่ยง ที่จะกระทบต่อพืชผลทางการเกษตร การดำเนินงานดังกล่าวควรให้ความสำคัญกับการสนับสนุน ความร่วมมือ ระหว่างภาครัฐเอกชน กับเกษตรกร รวมถึงส่งเสริมการค้าชายแดน การพัฒนาเขตเศรษฐกิจ พิเศษ และ ความร่วมมือระหว่างประเทศ ซึ่งจะเป็นส่วนสนับสนุนและสร้างผลประโยชน์ร่วมกัน ในการพัฒนาระดับภูมิภาค ยุทธศาสตร์ที่ 3 เพิ่มความสามารถในการแข่งขันภาคการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อพัฒนาการ เกษตรของประเทศให้มีศักยภาพ ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมด้านการเกษตรอย่างต่อเนื่อง มุ่งเน้นความร่วมมือระหว่าง ภาครัฐกับภาคเอกชนในการ ลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนา โดยกำหนดกรอบงานวิจัยและสร้างนวัตกรรม ให้สอดคล้องกับความต้องการของ พื้นที่ พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศการเกษตร และสร้างการเชื่อมโยง ของข้อมูลอย่างเป็นระบบ รวมถึงส่งเสริม

การนำงานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมมาใช้ประโยชน์ เน้นการเข้าถึงเทคโนโลยีการเกษตรของเกษตรกรรายย่อยและกลุ่มเกษตรกร เพื่อช่วยขับเคลื่อน การพัฒนาภาคการเกษตรให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ 4 การบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล และยั่งยืน เป็นประเด็นสำคัญของการพัฒนาภาคเกษตรบนพื้นฐานการบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรที่มีอยู่อย่างจำกัด โดยเน้นการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรการเกษตรให้คงความหลากหลายทางชีวภาพ สนับสนุนกิจกรรมเกษตรเชิงอนุรักษ์เพื่อคงความสมดุลของทรัพยากรธรรมชาติ ส่งเสริมการเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม บริหารจัดการทรัพยากรน้ำและพื้นที่ทำกินทางการเกษตรและสร้างภูมิคุ้มกันทางการเกษตร ต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ เป็นการปรับกระบวนการทำงานภายใน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน พัฒนาบุคลากรภาครัฐ และกระบวนการ ทำงานอย่างต่อเนื่องให้เป็นองค์กรที่มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ตามหลักธรรมาภิบาล รวมทั้งพัฒนา กฎหมายใหม่ และปรับปรุงกฎหมายที่มีอยู่เดิมให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งการพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ จะช่วยทำให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน และเป็นการเตรียมความพร้อมขององค์กรให้สามารถปรับตัวและทำงานในลักษณะบูรณาการร่วมกับหน่วยงานภายนอกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กระบวนการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ เป็นกลไกสำคัญของการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ โดยมีแผนงาน / โครงการสำคัญภายใต้แต่ละยุทธศาสตร์สำหรับเป็นกลไกขับเคลื่อนเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย การพัฒนาในระยะ 5 ปีแรก ซึ่งถือเป็นการพัฒนาก้าวสำคัญที่เชื่อมต่อการพัฒนาประเทศภายใต้ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) ดังนั้น หน่วยงานปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตร จำเป็นต้องนำแผนงาน / โครงการ ไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

2. แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

ตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ (Strategies Position)

- 1) เป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรและอาหารปลอดภัย
- 2) เป็นแหล่งผลิตผลิตภัณฑ์ใหม่ระดับประเทศ
- 3) เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายทั้งการท่องเที่ยวอารยธรรมขอม เขื่อนเวศน์ การกีฬาที่มีชื่อเสียง
- 4) เป็นประตูอีสาน และเชื่อมโยงการค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน วิสัยทัศน์ (Vision) ศูนย์กลางเกษตรอุตสาหกรรม ผลิตภัณฑ์ใหม่ ท่องเที่ยวอารยธรรมขอม และ การค้าชายแดน

พันธกิจ (Mission)

- 1) ส่งเสริมการผลิตและแปรรูปข้าวหอมมะลิ
- 2) ส่งเสริมและพัฒนาการผลิตมันสำปะหลังเพื่ออุตสาหกรรมอาหารและพลังงานทดแทน
- 3) ส่งเสริมการเลี้ยงโคนเนื้อ กระบือ และแพะ และแปรรูปเชิงคุณภาพ
- 4) ส่งเสริมการเรียนรู้สู่การปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- 5) ส่งเสริมศักยภาพการผลิตและการตลาดผลิตภัณฑ์ใหม่
- 6) ส่งเสริมการท่องเที่ยว ให้ได้รับความนิยม และบริหารจัดการให้มีศักยภาพ
- 7) ส่งเสริมและพัฒนาการค้าการลงทุน และค้าชายแดน เป้าประสงค์รวม (Objective)

เป้าประสงค์รวม (Objective)

- 1) ผลผลิตทั้งหมดรวมกลุ่มจังหวัดภาคการเกษตรและอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น
- 2) รายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น
- 3) รายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ใหม่เพิ่มขึ้น
- 4) มูลค่าการส่งออกสินค้าชายแดนเพิ่มขึ้น

ประเด็นยุทธศาสตร์ (Strategic Issues)

- 1) การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันเกษตรอุตสาหกรรมและแปรรูป
- 2) การพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวอารยธรรมขอม และผลิตภัณฑ์ใหม่
- 3) การส่งเสริมและพัฒนาการค้าการลงทุน และการค้าชายแดน

กลยุทธ์ (Strategy)

- 1) การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันเกษตรอุตสาหกรรมและแปรรูปอาหาร
 - 1.1 พัฒนาและบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตร
 - 1.2 ส่งเสริมและพัฒนาาระบบโลจิสติกส์และการกระจายสินค้าในภูมิภาค
 - 1.3 ส่งเสริมการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรมให้เหมาะสม
 - 1.4 ยกระดับสินค้าเกษตรเข้าสู่ระบบมาตรฐาน
 - 1.5 ส่งเสริมและพัฒนาตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
 - 1.6 ส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงสัตว์คุณภาพสูง
 - 1.7 ส่งเสริมกระบวนการแปรรูปผลผลิตเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม
 - 1.8 สนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มการผลิตและจำหน่าย
 - 1.9 ยกระดับความสามารถในการแข่งขันด้านการตลาดสินค้าเกษตร
- 2) การยกระดับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และผลิตภัณฑ์ใหม่
 - 2.1 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก
 - 2.2 พัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว
 - 2.3 พัฒนาสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว
 - 2.4 พัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว
 - 2.5 สร้างความเชื่อมั่นและความปลอดภัยให้นักท่องเที่ยว
 - 2.6 พัฒนาระบบบริหารจัดการการท่องเที่ยว ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน
 - 2.7 เพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการผลิตใหม่ให้มีคุณภาพ
 - 2.8 พัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ให้มีคุณภาพและมาตรฐาน
 - 2.9 ส่งเสริมการตลาดและการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์ใหม่
- 3) การส่งเสริมและพัฒนาการค้าการลงทุน และการค้าชายแดน
 - 3.1 ส่งเสริมและพัฒนาการค้าชายแดน และการลงทุนในประเทศ
 - 3.2 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและโลจิสติกส์

3. แผนพัฒนาจังหวัดนครราชสีมา

ตำแหน่งทางยุทธศาสตร์

1. เป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรม การเกษตร การท่องเที่ยว Logistics และพลังงานสะอาด ในภูมิภาค
2. เป็นศูนย์กลางการศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม กีฬา และสาธารณสุขที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
3. เป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
4. เป็นศูนย์กลางในการป้องกันภัยคุกคาม และเสริมสร้างความมั่นคง เพื่อปกป้องสถาบันหลักของชาติ
5. เป็นที่ตั้งของส่วนราชการที่มีการบริหารจัดการภาครัฐแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน

วิสัยทัศน์จังหวัดนครราชสีมา ระยะ 4 ปี (พ.ศ.2561 – 2564) “โคราชเมืองน่าอยู่ มุ่งสู่วัตถุกรรม และเกษตร อุตสาหกรรม สังคมปลอดภัย”

เป้าประสงค์รวม

- 1) เพื่อเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของจังหวัด
- 2) ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง และมีความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน
- 3) มีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์และมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการดำเนินชีวิต ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
- 4) เพื่อเสริมสร้างความมั่นคง ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยคุกคาม และปกป้อง สถาบันหลักของชาติ
- 5) เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐมีสมรรถนะสูงอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการทุกด้าน

ประเด็นยุทธศาสตร์

- 1) การพัฒนาและเพิ่มศักยภาพการแข่งขันเศรษฐกิจ
- 2) ยกระดับสังคมให้เป็นเมืองน่าอยู่ ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
- 3) บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีความสมบูรณ์อย่างยั่งยืนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
- 4) การเสริมสร้างความมั่นคงทุกมิติ เพื่อปกป้องสถาบันหลักของชาติ และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน แผนพัฒนาจังหวัดนครราชสีมา ระยะ 4 ปี

บทที่ 2

ข้อมูลสภาพทั่วไปจังหวัดนครราชสีมา

ความเป็นมา

จังหวัดนครราชสีมา เป็นเมืองโบราณเมืองหนึ่งในอาณาจักรไทย แต่เดิมตั้งอยู่ในท้องที่อำเภอสูงเนิน ห่างจากตัวเมืองปัจจุบัน 31 กิโลเมตร เรียกว่า “เมืองโคราชปุระ” หรือ โคราช กับ เมืองเสมา ซึ่งทั้ง 2 เมือง เคยเจริญรุ่งเรืองในสมัยขอม แต่ในปัจจุบันเป็นเมืองร้างตั้งอยู่ริมลำตะคอง

สมัยอยุธยา ในแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราช (พ.ศ.2199-2231) โปรดให้สร้างเมืองโดยเอา ชื่อเมืองเสมากับเมืองโคราชปุระมาผูกเป็นนามเมืองใหม่เรียกว่า “เมืองนครราชสีมา” แต่คนทั่วไป เรียกว่า “เมืองโคราช”

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1 โปรดเกล้าฯ ให้ยกฐานะเป็นเมืองชั้นเอก ผู้สำเร็จราชการเมืองมียศ เป็น เจ้าพระยา โดย เจ้าพระยานครราชสีมาคนแรกชื่อ ปิ่น ภู ราชสีมา และในรัชกาลนี้เมืองนครราชสีมาได้นำ ช้างเผือก 2 เชือก ขึ้นน้อมเกล้าถวาย ต่อมาในปี พ.ศ.2369 ในสมัยรัชกาลที่ 3 เจ้าอนุวงศ์ ผู้ครองเมือง เวียงจันทน์ก่อการกบฏ ยกกองทัพมาตีเมืองนครราชสีมาและกวาดต้อน พลเมืองไปเป็นเชลย คุณหญิงโม (ภรรยาปลัดเมืองนครราชสีมา (พระสุริยเดชะวิเศษ ฤทธิพิศทศวิชัย)) ผู้รักษาเมืองแสวงทำกล้วเกรงและประจบ เอา ใจทหารลาว เมื่อถูกกวาดต้อนมาถึงทุ่งสัมฤทธิ์ในเขตอำเภอพิมาย ก็หยุดพักกลางทางพอได้โอกาสคุณหญิง โม ก็จัดกองทัพโจมตีกองทัพเวียงจันทน์แตกพ่ายไป วีรกรรมที่คุณหญิงโมได้ประกอบขึ้นนี้ รัชกาลที่ 3 จึงทรง พระกรุณาโปรดเกล้าฯ สถาปนา คุณหญิงโม ดำรงฐานันดรศักดิ์เป็น “ท้าวสุรนารี” ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้โปรดเกล้าฯ ให้รวบรวมหัวเมืองในเขตที่ราบสูงให้นครราชสีมาเป็นที่ว่าการมณฑลลาวกลาง ในปี พ.ศ. 2434 (ร.ศ. 110)

1. ข้อมูลทั่วไปจังหวัดนครราชสีมา

1.1 ที่ตั้ง

จังหวัดนครราชสีมาตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ บนที่ราบสูงโคราช ละติจูด 15 องศาเหนือ ลองจิจูด 102 องศาตะวันออก สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 187 เมตร ตัวจังหวัดอยู่ ห่างจาก กรุงเทพมหานคร โดยทางรถยนต์ 259 กิโลเมตร และโดยทางรถไฟ 264 กิโลเมตร มีพื้นที่ 20,493.964 ตาราง กิโลเมตร หรือ ประมาณ 12,808,728 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 12.12 ของพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นพื้นที่ป่า ไม้ 1,929,491,.88 ไร่ โดยส่วนใหญ่เป็นพื้นที่อุทยานแห่งชาติ คือ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่และอุทยาน แห่งชาติทับลาน ร้อยละ 61.4 และเป็นแหล่งน้ำ 280,313 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	จังหวัดชัยภูมิ และจังหวัดขอนแก่น
ทิศใต้	ติดต่อกับ	จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดนครนายก และจังหวัดสระแก้ว
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดขอนแก่น
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	จังหวัดสระบุรี จังหวัดลพบุรี

1.2 ลักษณะภูมิประเทศ/ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดนครราชสีมา มีทั้งที่เป็นภูเขาสูง ที่ราบลุ่ม พื้นที่ลูกคลื่นลอนตื้นและพื้นที่ลูกคลื่นลอนลึก โดยสามารถแบ่งออกเป็น 3 บริเวณ คือ

1) บริเวณเทือกเขาที่สูงทางตอนใต้ มีความสูงจากระดับน้ำทะเลมากกว่า 250 เมตร อยู่ในบริเวณอำเภอปากช่อง ปักธงชัย วังน้ำเขียว ครบุรี และเสิงสาง มีเทือกเขานี้เป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำ และลำธารหลายสายที่ไหลไปทางตะวันออกของภาค เช่น แม่น้ำมูล ลำแชะ ลำพระเพลิง และลำปลายมาศ พื้นที่ระหว่างเทือกเขาส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นลูกคลื่นลอนลึก และลูกคลื่นลอนตื้นตอนล่างของหุบเขามีความลาดชันค่อนข้างมาก ทำให้มีการชะล้างและพังทลายของหน้าดินในบริเวณนี้ค่อนข้างสูงเป็นพื้นที่ซึ่งจำเป็นต้องสงวนและอนุรักษ์ให้คงเป็นสภาพตามธรรมชาติ เพื่อรักษาคุณภาพของระบบนิเวศน์ และสถานท่องเที่ยวตามธรรมชาติ

2) บริเวณที่สูงทางตอนกลาง มีความสูงจากระดับน้ำทะเลอยู่ระหว่าง 200 เมตร อยู่ในเขตพื้นที่อำเภอด่านขุนทด อำเภอเทพารักษ์ อำเภอสีคิ้ว อำเภอสูงเนิน อำเภอโนนไทย อำเภอพระทองคำ อำเภอขามทะเลสอ อำเภอเมืองนครราชสีมา อำเภอโชคชัย อำเภอหนองบุญมาก อำเภอจักราช และอำเภอเฉลิมพระเกียรติ ลักษณะพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นลูกคลื่นลอนตื้น ยกเว้นบริเวณใกล้เชิงเขามีลักษณะเป็นพื้นที่ลูกคลื่นลอนลึก ที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำไหลผ่านหลายสาย ได้แก่ ลำแชะ ลำพระเพลิง ลำตะคอง และแม่น้ำมูล พื้นที่บางแห่ง เป็นพื้นที่ราบซึ่งเป็นป่าหมดสภาพ และปัจจุบันเป็นพื้นที่ทำการเกษตรแต่บางแห่งปล่อยทิ้งไว้ว่างเปล่าได้กำหนดให้เป็นเขตเตรียมการพัฒนาที่ดินใช้เป็นพื้นที่เกษตรกรรม ปศุสัตว์ อุตสาหกรรม และชุมชนเมือง ที่ดินประเภทปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตร

3) พื้นที่ลูกคลื่นและพื้นที่ราบลุ่มทางตอนเหนือ สูงจากระดับน้ำทะเลไม่เกิน 200 เมตร อยู่ในเขตอำเภอแก้งสนามนาง อำเภอบ้านเหลื่อม อำเภอบัวใหญ่ อำเภอสีดา อำเภอบัวลาย อำเภอโนนแดง อำเภอประทาย อำเภอลำทะเมนชัย อำเภอเมืองยาง อำเภอชุมพวง อำเภอพิมาย อำเภอคง อำเภอขามสะแกแสง อำเภอโนนสูง และอำเภอห้วยแถลง มีลักษณะเป็นพื้นที่ลูกคลื่นลอนตื้นที่สูงสลับที่นา บางตอนเป็นพื้นที่ราบลุ่มบริเวณริมฝั่งแม่น้ำลำเชียงไกร ลำปลายมาศ และมีที่ราบลุ่มบริเวณริมฝั่งลำสะเทต เป็นพื้นที่ที่เหมาะสม เพื่อทำการเกษตร และการพัฒนาเมือง การพัฒนาอุตสาหกรรม การประมง

ลักษณะภูมิอากาศ

สภาพอากาศทั่วไปของจังหวัดนครราชสีมาอยู่ภายใต้อิทธิพลของมรสุม 2 ชนิด คือ มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ (เริ่มตั้งแต่ประมาณกลางเดือนตุลาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์) มรสุมนี้มีแหล่งกำเนิดจากบริเวณความกดอากาศสูงในซีกโลกเหนือแถบประเทศมองโกเลียและจีนพัดพาเอามวลอากาศเย็นและแห้งจากแหล่งกำเนิดเข้ามาปกคลุมประเทศไทย ทำให้บริเวณจังหวัดนครราชสีมาประสบกับภาวะอากาศหนาวเย็นและแห้งแล้ง โดยทั่วไป ส่วนมรสุมอีกชนิดหนึ่งคือมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ (เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม) มรสุมนี้มีแหล่งกำเนิดจากบริเวณความกดอากาศสูงในซีกโลกใต้ บริเวณมหาสมุทรอินเดีย ซึ่งพัดออกจากศูนย์กลางเป็นลมตะวันออกเฉียงใต้และเปลี่ยนเป็นลมตะวันตกเฉียงใต้ เมื่อพัดข้ามเส้นศูนย์สูตร พัดพาเอามวลอากาศชื้นจากมหาสมุทรอินเดียมาสู่ประเทศไทย ทำให้บริเวณจังหวัดนครราชสีมา มีเมฆมากและฝนตกชุก โดยทั่วไป

1.3 ข้อมูลการปกครอง/ประชากร

ข้อมูลการปกครอง จังหวัดนครราชสีมา มีการบริหารราชการ เป็น 3 ส่วน ดังนี้

1) ส่วนราชการ	258 หน่วย
1.1) ส่วนกลางในภูมิภาค	196 หน่วย
1.2) ส่วนภูมิภาค	35 หน่วย
1.3) รัฐวิสาหกิจ	27 หน่วย
2) หน่วยงานอิสระ	26 หน่วย
3) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น	334 องค์การ
3.1) องค์การบริหารส่วนจังหวัด	1 แห่ง
3.2) องค์การบริหารส่วนตำบล	243 แห่ง
3.3) เทศบาล (ท.นคร 1/ท.เมือง 4/ ท.ตำบล 85 แห่ง)	90 แห่ง

ประชากร

จังหวัดนครราชสีมา ณ วันที่ 31 กรกฎาคม 2561 มีประชากร จำนวน 2,639,972 คน เป็นชาย 1,301,183 คน เป็นหญิง 1,338,789คน จำนวนครัวเรือน 941,894 ครัวเรือน

อำเภอที่มีประชากรมากที่สุด ได้แก่ อำเภอเมืองนครราชสีมา รองลงมาคือ อำเภอปากช่อง อำเภอที่มีประชากรน้อยที่สุด ได้แก่อำเภอบ้านเหลื่อม

ขนาดสัดส่วนของประชากรเมืองและชนบท ในที่นี้ ประชากรเมืองหมายถึง ประชากรที่อยู่ในเขตเทศบาลทุกระดับ และประชากรในชนบทหมายถึง ประชากรที่อยู่นอกเขตเทศบาลทุกระดับ โดยจังหวัดนครราชสีมา มีจำนวนประชากรอยู่ในเขตเมือง จำนวนทั้งสิ้น 640,287 คน คิดเป็น ร้อยละ 24.36 เมื่อพิจารณาจากทิศทางย้อนหลังลงไป 3 ปี พบว่า ประชากรในเขตเมืองลดลงอย่างต่อเนื่อง สำหรับประชากรที่อยู่ในเขตชนบท จำนวนทั้งสิ้น 1,988,531 คน คิดเป็นร้อยละ 75.70 เมื่อพิจารณาจากทิศทางย้อนหลังลงไป 3 ปี พบว่า ประชากรในเขตชนบทเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ความหนาแน่นของประชากร 126 คนต่อตารางกิโลเมตร พื้นที่ที่มีความหนาแน่นของประชากรมากที่สุด คือ อำเภอเมืองนครราชสีมา มีประชากรหนาแน่นมากที่สุด 576 คน ต่อตารางกิโลเมตร อำเภอที่มีประชากรหนาแน่นน้อยสุด ได้แก่ อำเภอจักราช 16 คนต่อตารางกิโลเมตร (ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดนครราชสีมา)

2. โครงสร้างพื้นฐานด้านการเกษตร

2.1) ดิน ลักษณะดิน

สภาพของดินในจังหวัดนครราชสีมาส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนทราย เก็บความชุ่มชื้นได้น้อย มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ และมีส่วนที่เป็นดินเค็มถึงร้อยละ 30.05 ของพื้นที่ทั้งจังหวัด มีพื้นที่เพียงบางส่วนที่เป็นดินเหนียว มีความอุดมสมบูรณ์ปานกลางและค่อนข้างสูง ซึ่งเหมาะแก่การเกษตรกรรมเพียงร้อยละ 30.5 ของเนื้อที่ทั้งหมด ลักษณะของดิน สามารถแบ่งออกตามลักษณะกลุ่มดินได้เป็น 4 กลุ่มคือ

- กลุ่มดินไร่ ครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 55 ของพื้นที่ทั้งหมด
- กลุ่มดินนา ครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 20 ของพื้นที่ทั้งหมด

- กลุ่มพื้นที่ภูเขา ครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 15 ของพื้นที่ทั้งหมด
- กลุ่มดินคละ ครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 10 ของพื้นที่ทั้งหมด

จังหวัดนครราชสีมา มีพื้นที่ทั้งหมด 12,808,728 ไร่ มีพื้นที่บริเวณคราบเกลือบนผิวดิน น้อยกว่าร้อยละ 1 - มากกว่าร้อยละ 50 ของพื้นที่ รวมจำนวน 3,849,254 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 30.05 ของพื้นที่ทั้งจังหวัด โดยแยกตามระดับความเค็มหรือคราบเกลือบนผิวดิน สรุปได้ดังนี้

- 1) คราบเกลือบนผิวดิน มากกว่า 50 % จำนวน 71,070 ไร่ (ร้อยละ 1.85)
- 2) คราบเกลือบนผิวดิน 10-50 % จำนวน 115,872 ไร่ (ร้อยละ 3.01)
- 3) คราบเกลือบนผิวดิน 1-10 % จำนวน 1,473,636 ไร่ (ร้อยละ 38.28)
- 4) คราบเกลือบนผิวดินน้อยกว่า 1% จำนวน 2,188,676 ไร่ (ร้อยละ 56.86)

2.2) แหล่งน้ำ

(1) แหล่งน้ำธรรมชาติ

แหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญ 9 กลุ่มน้ำ ได้แก่ กลุ่มน้ำมูลตอนบน, กลุ่มน้ำลำพระเพลิง, กลุ่มน้ำลำมูลตอนล่าง, กลุ่มน้ำลำปลายมาศ, กลุ่มน้ำลำตะคอง, กลุ่มน้ำลำเชียงไกร, กลุ่มน้ำลำสะเทต, กลุ่มน้ำลำชี และกลุ่มน้ำลำจักราช รวมพื้นที่กลุ่มน้ำ 20,905 ตร.กม. ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 1,078.6 มม./ปี ปริมาณน้ำท่าเฉลี่ย 3,512 ล้าน ลบ.ม. / ปี มีพื้นที่ชลประทาน 702,458 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 8.57 ของพื้นที่จังหวัดทั้งหมด

(2) อ่างเก็บน้ำสำคัญ

(2.1) อ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่

- อ่างเก็บน้ำลำตะคอง ความจุ 314.49 ล้าน ลบ.ม.เมตร/ 127,540 ไร่
- อ่างเก็บน้ำลำพระเพลิง- ลำสำลาย ความจุ 149.80 ล้านลบ.ม./84,960 ไร่
- อ่างเก็บน้ำมูลบน - ลำแะเซ ความจุ 416 ล้าน ลบ./135,400 ไร่
- อ่างเก็บน้ำลำปลายมาศ -ห้วยเตย ความจุ 102.10 ล้านลบ.ม./60,800 ไร่

(2.2) อ่างเก็บน้ำขนาดกลาง

- อ่างเก็บน้ำห้วยซับประดู่ ความจุ 28 ล้านลูกบาศก์เมตร
- อ่างเก็บน้ำห้วยบ้านยาง ความจุ 7 ล้านลูกบาศก์เมตร
- อ่างเก็บน้ำลำเชียงไกร ความจุ 21 ล้านลูกบาศก์เมตร
- อ่างเก็บน้ำห้วยตะคร้อ ความจุ 10 ล้านลูกบาศก์เมตร

(2.3) อ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก

- อ่างเก็บน้ำชลประทานขนาดเล็กที่มีอยู่ในเขต มีทั้งสิ้น 473 แห่ง

(3) ปริมาณฝนและปริมาณน้ำท่า

ปริมาณฝนค่าเฉลี่ยรายปีเท่ากับ 1,035 มม. โดยค่าปริมาณฝนรายปีเฉลี่ยที่เกิดขึ้นในช่วงฤดูฝน 873 มม. หรือคิดเป็นร้อยละ 84 ของทั้งหมดและมีค่าปริมาณฝนรายปีเฉลี่ยที่เกิดขึ้นในช่วงฤดูแล้ง 163 มม. หรือคิดเป็นร้อยละ 16 ของทั้งหมด

(4) ปริมาณน้ำบาดาล

น้ำที่สูบขึ้นมาใช้จากบ่อบาดาลและบ่อน้ำตื้นของพื้นที่กลุ่มน้ำในจังหวัดนครราชสีมา มีปริมาณรวมทั้งสิ้น 50 ล้าน ลบ.ม./ปี หรือคิดเป็นร้อยละ 30 ของปริมาณน้ำบาดาลที่สามารถพัฒนาได้ในพื้นที่

ลุ่มน้ำมูล โดยไม่เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีค่าประมาณ 170 ล้าน ลบ.ม./ปี การพัฒนาน้ำบาดาลขึ้นมาใช้ไม่ควรพัฒนาจนใกล้เคียงกับศักยภาพ เนื่องจากอาจมีความเสี่ยงในเชิงปริมาณและคุณภาพโดยเฉพาะเรื่องความเค็ม และอาจทำให้เกิดการแพร่กระจายของความเค็มด้วย

(5) คุณภาพน้ำผิวดิน

คุณภาพน้ำในแม่น้ำมูลมีแนวโน้มคุณภาพต่ำลง เมื่อมีระยะทางห่างจากปากแม่น้ำมากขึ้น ซึ่งบริเวณที่ผ่านจังหวัดนครราชสีมา จะมีแนวโน้มคุณภาพน้ำต่ำลง โดยมีค่าเฉลี่ย DO ลดลง และมีค่าความสกปรกเพิ่มมากขึ้น เข้าเกณฑ์แหล่งน้ำประเภทที่ 4 และประเภทที่ 5

แหล่งน้ำผิวดิน (แม่น้ำ ลำคลอง เขื่อน อ่างเก็บน้ำ บึง ฯ)

แหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญของจังหวัดนครราชสีมา มี 9 ลุ่มน้ำ โดยมีพื้นที่ลุ่มน้ำที่อยู่ในจังหวัดนครราชสีมาประมาณ 20,905 ตารางกิโลเมตร อำเภอที่ได้รับน้ำจากลุ่มน้ำ ได้แก่ อำเภอชุมพวง พิมาย ห้วยแถลง จักราช โนนสูง เมือง เสิงสาง ครบุรี โชคชัย ปักธงชัย สูงเนิน ปากช่อง ขามทะเลสอ สีคิ้ว โนนไทย ประทาย โนนแดง บัวใหญ่ ขามสะแกแสง คง แก้งสนามนาง บ้านเหลื่อม หนองบุญมาก รวม 23 อำเภอ มีรายละเอียดลุ่มน้ำต่าง ๆ ดังนี้

พื้นที่ลุ่มน้ำย่อยที่สำคัญในเขตจังหวัดนครราชสีมา

ลุ่มน้ำย่อย	พื้นที่ลุ่มน้ำ		อำเภอในเขตลุ่มน้ำ
	ตร.กม	ไร่	
1. ลำน้ยมูลตอนบน	2,521	1,575,625	ครบุรี โชคชัย เมือง เฉลิมพระเกียรติ
2. ลำพระเพลิง	2,310	1,443,750	ปากช่อง วังน้ำเขียว ปักธงชัย โชคชัย
3. ลำตะคอง	3,905	2,440,625	ปากช่อง สีคิ้ว สูงเนิน ขามทะเลสอ และเมืองนครราชสีมา
4. ลำเชียงไกร	3,752	2,345,000	ด่านขุนทด สีคิ้ว เทพารักษ์ โนนไทย เมืองนครราชสีมา พระทองคำ โนนสูง ขามสะแกแสง
5. ลำน้ชี	680	425,000	แก้งสนามนาง บ้านเหลื่อม คง
6. ลำสะแก	2,457	1,535,625	บัวใหญ่ บัวลาย สีดา คง โนนแดง พิมาย ประทาย โนนสูง ขามสะแกแสง เมืองยาง
7. ลำน้ยมูลตอนล่าง	1,565	978,125	โนนสูง เฉลิมพระเกียรติ จักราช พิมาย ชุมพวง ลำทะเมนชัย เมืองยาง
8. ลำจักราช	1,388	867,500	เสิงสาง หนองบุญมาก จักราช พิมาย เฉลิมพระเกียรติ
9. ลำปลายมาศ	1,915	1,196,875	ครบุรี เสิงสาง ห้วยแถลง ชุมพวง
รวม	20,493	12,808,125	

3. ด้านเศรษฐกิจและการผลิตทางการเกษตร

3.1 ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด

จังหวัดนครราชสีมา มีมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัด (Gross Provincial Product : GPP) เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปีพ.ศ. 2558 มีมูลค่า GPP 264,964 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อน โดยมีมูลค่าสูงเป็นลำดับที่ 1 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และสูงเป็นลำดับที่ 11 ของประเทศ (กรุงเทพมหานคร มีมูลค่าสูงเป็นลำดับที่ 1 ของประเทศ ที่มีมูลค่า 4,437,405 ล้านบาท รองลงมา คือ จังหวัด ระยอง ที่มีมูลค่า 862,613 ล้านบาท) อัตราการขยายตัว ร้อยละ 3.2 จากปีก่อน

รายได้ต่อหัว (GPP per capita) เท่ากับ 106,000 บาท เป็นลำดับที่ 2 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นลำดับที่ 33 ของประเทศ (จังหวัดระยอง เป็นลำดับที่ 1 ของประเทศ มีมูลค่า 982,500 บาท/คน/ปี รองลงมา คือ กรุงเทพมหานคร มีมูลค่า 513,397 บาท/คน/ปี)

ที่	เรื่อง	ข้อมูล ๓ ณ สิ้นปี พ.ศ.		
		2556	2557	2558
1	มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม (GPP) (ล้านบาท)	255,465	253,974	264,964
2	รายได้ผลิตภัณฑ์มวลรวม/คน/ปี GPP per capita (บาท)	101,870	101,449	106,000

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ภาพรวมผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) นครราชสีมา

รายการ	ปี พ.ศ.			
	2555	2556	2557	2558
ภาคเกษตร (ล้านบาท)	44,581	49,373	42,574	40,256
เกษตรกรรม การล่าสัตว์ และ การป่าไม้	44,218	48,974	42,179	39,838
การประมง	363	400	395	419
ภาคนอกการเกษตร (ล้านบาท)	188,984	206,092	211,400	224,707
การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	1,931	1,916	1,916	2,396
อุตสาหกรรม	63,377	76,050	80,521	84,515
การไฟฟ้า แก๊สและการประปา	5,746	6,311	6,955	6,797
การก่อสร้าง	14,436	13,888	12,878	12,946
การขนส่ง การค้าปลีก	26,933	29,161	30,690	33,436
โรงแรมและภัตตาคาร	2,564	2,917	3,075	3,854
การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้าการ คมนาคม	7,890	7,723	7,533	7,713
ตัวกลางทางการเงิน	10,051	12,410	13,470	14,480
บริการด้านอสังหาริมทรัพย์	9,602	7,517	8,334	8,796
การบริหารราชการและการ ป้องกันประเทศ	19,974	19,459	16,310	17,210
การศึกษา	17,828	19,550	20,009	22,229
การบริการด้านสุขภาพ งาน สังคมสงเคราะห์	5,297	5,622	6,120	6,600
การให้บริการชุมชน สังคม และ บริการอื่นๆ	2,488	2,654	2,602	2,659
ลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	867	894	985	1,075
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) (ล้านบาท)	233,565	255,465	253,974	264,964
ผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัว (GPP per capita) (บาท)	92,951	101,870	101,449	106,000
ประชากร Population (1,000 คน)	2,513	2,508	2,503	2,500

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ภาวะเศรษฐกิจการเกษตรของจังหวัดนครราชสีมาในปี 2561 คาดว่าจะหดตัวในช่วงร้อยละ (-2.5) - (-1.5) โดยสาขาพืชหดตัวในช่วงร้อยละ (-3.2)-(-2.2) สาขาประมงหดตัวในช่วงร้อยละ (-9.7)-(-8.7) สาขาป่าไม้หดตัวในช่วงร้อยละ (-0.8)-(0.2) และสาขาการบริการทางการเกษตร หดตัวในช่วงร้อยละ (-2.3)-(-1.3) ส่วนสาขาปศุสัตว์ขยายตัวในช่วงร้อยละ 0.4 - 1.4 อย่างไรก็ตาม การผลิตทางการเกษตรในช่วงปี 2561 ยังคงมีความเสี่ยงจากความแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการผลิตเพราะปลูกพืชหลายชนิด ได้แก่ ปัญหาโรค

รากเน่า-โคนเน่า และโรคใบขาว ราคาปัจจัยการผลิตที่ปรับตัวสูงขึ้น ทั้งนี้จำเป็นต้องมีการติดตามและประเมินสถานการณ์อย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง เพื่อเตรียมมาตรการบรรเทาความเดือนร้อนให้แก่เกษตรกร รวมทั้งการปรับแผนการผลิตสินค้าเกษตร

สาขาพืช

ภาวะการผลิตสาขาพืชปี 2561 คาดว่าจะมีผลผลิตที่เก็บเกี่ยวและออกสู่ตลาดน้อยลงกว่าปีที่ผ่านมา เนื่องจากมีหลายปัจจัยที่มีผลในเชิงลบต่อภาคเกษตร ได้แก่ ความแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศ การระบาดของโรคและศัตรูพืช ราคาปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ยสารปราบศัตรูพืชมีการปรับตัวสูงขึ้น และราคาน้ำมันดิบที่มีทิศทางเพิ่มขึ้น โดยคาดว่าผลผลิตข้าวนาปีและมันสำปะหลังจะลดลง ในขณะที่ราคาผลผลิตพืชในปี 2561 คาดว่าอยู่ในระดับใกล้เคียงกับปีที่ผ่านมาเปลี่ยนแปลงมากนัก ทำให้คาดการณ์ว่าสาขาพืชจะมีการหดตัวอยู่ในช่วงร้อยละ (-3.2) – (-2.2)

3.2 การผลิตทางการเกษตรจังหวัดนครราชสีมา ปี 2559/60

1) ด้านพืช

จังหวัดนครราชสีมา มีพื้นที่การเกษตรทั้งหมด 8.9 ล้านไร่ มีการเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจสำคัญ 4 ลำดับแรก คือ ข้าว มันสำปะหลัง ข้าว มันสะหลัง ข้าวโพด อ้อย

ชนิดพืช	ปีเพาะปลูก 2559/60			
	เนื้อที่ปลูก (ล้านไร่)	เนื้อที่เก็บเกี่ยว (ล้านไร่)	ผลผลิตรวม (ล้านตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กก.)
ข้าวนาปี	3.48	3.26	1,161,219	356
มันสำปะหลัง	1.52	1.52	5,572,432	3,659
ข้าวโพด	0.62	0.64	362,070	665
อ้อย	0.69	0.63	7,000,000	11,000

ที่มา ข้อมูลการผลิตพืชระดับจังหวัดของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานเกษตรจังหวัดนครราชสีมา

2) ด้านสัตว์

เกษตรกรจังหวัดนครราชสีมา มีการเลี้ยงสัตว์ที่หลากหลายชนิด เนื่องจากสภาพพื้นที่ที่เหมาะสม ประกอบกับทางราชการเห็นความสำคัญในการประกอบอาชีพเลี้ยงสัตว์ โดยมีเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ จำนวน 214,226 ราย ซึ่งสัตว์ที่นิยมเลี้ยง เช่น โคเนื้อ โคนม กระบือ แพะ เป็ด ไก่ สุกร

3) ด้านประมง

เกษตรกรจังหวัดนครราชสีมา มีการทำการเกษตรด้านประมงน้ำจืดจำนวน 23,674 ราย/ฟาร์ม พื้นที่ 33,541.24 ไร่

3.3 แหล่งผลิตพันธุ์ด้านการเกษตรของภาครัฐ

การผลิตพืช จังหวัดนครราชสีมาเป็นที่ตั้งของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยและพัฒนาการผลิตพันธุ์พืช เช่น ข้าว พืชไร่ พืชอื่น ๆ ทำหน้าที่ผลิตปรับปรุงพันธุ์และกระจายพันธุ์ให้กับโครงการต่าง ๆ ของรัฐ สถาบันเกษตรกรและเกษตรกรทั่วไป หน่วยงานที่สำคัญ คือ ศูนย์วิจัยข้าวนครราชสีมา ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนครราชสีมา ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรโนนสูง ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร

ด้านผลิตพันธุ์สัตว์ มีหน่วยงานภาครัฐ 4 แห่ง ได้แก่ ศูนย์วิจัยและพัฒนาสุกร ศูนย์วิจัยและพัฒนาโคเนื้อ ศูนย์วิจัยการผสมเทียมและเทคโนโลยีชีวภาพนครราชสีมา ศูนย์วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการย้ายฝากตัวอ่อน

ด้านการผลิตพันธุ์สัตว์น้ำจืด มีหน่วยงานภาครัฐทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาพันธุ์สัตว์น้ำ 1 แห่ง คือ ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดนครราชสีมา ดำเนินการผลิตพันธุ์ปลาให้กับโครงการต่าง ๆ ของรัฐ ผลิตเพื่อแจกจ่ายให้กับเกษตรกรทั่วไป และผลิตเพื่อปล่อยในแหล่งน้ำธรรมชาติ

4. สหกรณ์ภาคเกษตรและกลุ่มเกษตรกรที่ดำเนินธุรกิจ (ข้อมูล ณ 1 เมษายน 2561)

สหกรณ์ จังหวัดนครราชสีมา มีสหกรณ์จำนวนทั้งสิ้น 147 สหกรณ์ โดยแบ่งเป็นสหกรณ์การเกษตร 93 แห่ง สหกรณ์เครดิต 5 แห่ง สหกรณ์นิคม 1 แห่ง สหกรณ์บริการ จำนวน 19 แห่ง สหกรณ์ร้านค้า 6 แห่ง สหกรณ์ออมทรัพย์ 20 แห่ง

กลุ่มเกษตรกร จังหวัดนครราชสีมา มีกลุ่มเกษตรกรรวมทั้งสิ้น 159 กลุ่ม โดยแบ่งเป็น กลุ่มเกษตรกรทำนา 88 กลุ่ม กลุ่มเกษตรกรทำไร่ 35 กลุ่ม กลุ่มเกษตรกรทำสวน 11 กลุ่ม กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์ 24 กลุ่ม และอื่น 1 กลุ่ม

บทที่ 3

ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

1. ความสำคัญ

ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เป็นพืชเศรษฐกิจที่จัดอยู่ในกลุ่มพืชที่ผลิตเพื่อใช้ภายในประเทศและมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อภาคปศุสัตว์ โดยผลผลิตที่ได้เกือบทั้งหมดปริมาณร้อยละ 95 ใช้เป็นวัตถุดิบหลักในการผลิตอาหารสัตว์ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์จึงเป็นพืชอาหารที่มีความสำคัญต่ออุตสาหกรรมการเลี้ยงสัตว์เป็นอย่างมาก ซึ่งการส่งออกในรูปแบบเมื่อสัตว์จะมีมูลค่าเพิ่มมากกว่าการส่งออกในรูปแบบข้าวโพดเมล็ด และความต้องการใช้ข้าวโพดในประเทศมีแนวโน้มสูงขึ้นมากหลังจากที่มีการขยายการเลี้ยงสัตว์ ปัจจุบันการผลิตข้าวโพดมีไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้ภายในและมีปริมาณไม่แน่นอน เนื่องจากการผลิตขึ้นกับดินฟ้าอากาศ ทำให้มีความเสี่ยงต่อความเสียหายจากความแห้งแล้งมากและพื้นที่ปลูกต้องแข่งขันกับพืชเศรษฐกิจอื่นที่ให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า ที่ผ่านมามาประเทศไทยมีทั้งนำเข้าและส่งออก ทั้งที่ในอดีตไทยเคยเป็นประเทศผู้ส่งออกรายใหญ่รายหนึ่งของโลก และไทยมีศักยภาพด้านการผลิตการตลาดที่สามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้ ดังนั้น จึงควรเร่งรัดการผลิตภายในประเทศให้เพิ่มขึ้นทันกับความต้องการใช้และมีเหลือส่งออก

2. สถานการณ์ข้าวโพดในประเทศไทย

2.1 การผลิต

ปี 2555/56- 2559/60 เนื้อที่เพาะปลูกมีแนวโน้มลดลงจาก 7.53 ล้านไร่ ใน ปี2555/56 เหลือ 6.44 ล้านไร่ ในปี 2559/60 หรือลดจรร้อยละ 4.23 ต่อปีเนื่องจากราคาที่เกษตรกรขายได้ไม่จูงใจเกษตรกร จึงปรับเปลี่ยนพื้นที่ไปปลูกพืชที่ให้ผลตอบแทนดีกว่า เช่น มันสำปะหลังและอ้อยโรงงาน ประกอบกับภาคเอกชน มีมาตรการไม่รับซื้อข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่ปลูกในพื้นที่ไม่มีเอกสารสิทธิ/พื้นที่ป่า สำหรับผลผลิตต่อไร่มีแนวโน้ม ลดลง โดยเฉพาะในช่วงปี 2558/59 โดยใน ปี2555/56 ผลผลิตต่อไร่ลดลงจาก 657 กิโลกรัม ในปี 2555/56 เหลือ 612 กิโลกรัมในปี 2558/59 ส่งผลให้ผลผลิตรวมลดลงจาก 4.95 ล้านตัน ในปี 2555/56 เหลือ 4.34 ล้านตัน ในปี 2559/60 หรือลดจรร้อยละ 4.44 ตามการลดลงของเนื้อที่เพาะปลูก

ปี 2559/60 เนื้อที่เพาะปลูกมี 6.44 ล้านไร่ลดลงจาก 6.59 ล้านไร่ ในปี2558/59 ร้อยละ 2.28 เนื่องจากปี 2557/58 ฝนทิ้งช่วงและกระทบแล้งเกษตรกรจึงปรับเปลี่ยนพื้นที่ไปปลูกอ้อยโรงงานและมันสำปะหลัง ซึ่งเป็นพืชที่ทนแล้งและดูแลรักษาง่าย สำหรับผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้นจาก 612 กิโลกรัม ในปี 2558/59

เป็น 674 กิโลกรัม ในปี 2559/60 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 10.13 เนื่องจากไม่กระทบแล้งในช่วงออกดอก ส่งผลให้ผลผลิตรวม เพิ่มขึ้นจาก 4.03 ล้านตัน ในปี 2558/59 เป็น 4.34 ล้านตัน ในปี 2559/60

2.2 การตลาด

(1) ความต้องการใช้

ปี2555/56 - 2559/60 ความต้องการใช้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก 6.22 ล้านตัน ในปี 2555/56 เป็น 7.82 ล้านตัน ในปี 2559/60 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.49 ต่อปีเนื่องจากความต้องการใช้เพื่อเป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมอาหารสัตว์มีมากขึ้น ตามการขยายตัวของการเลี้ยงปศุสัตว์ ปี 2559/60ความต้องการใช้ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มีปริมาณ 7.82 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 7.59 ล้านตัน ในปี 2558/59 ร้อยละ 3.03

(2) การส่งออก

ปี 2555/56-2559/60 การส่งออกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากปริมาณ 0.04 ล้านตัน มูลค่า 391.10 ล้านบาท ในปี 2555/56 เป็นปริมาณ 0.63 ล้านตัน มูลค่า 4,863.14 ล้านบาท ในปี 2559/60 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 49.33 และร้อยละ 44.13 ต่อปีตามลำดับ เนื่องจากปี 2556/57 มีการผลักดันการส่งออกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ตามมาตรการแทรกแซงตลาดข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปี2556/57 สำหรับตลาดส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ ฟิลิปปินส์ เวียดนาม ไต้หวัน และมาเลเซีย

ปี2559/60 การส่งออกมีปริมาณ 0.63 ล้านตัน มูลค่า 4,863.14 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจาก 0.22 ล้านตัน มูลค่า 1,875.35 ล้านบาท ใน ปี2558/59 หรือเพิ่มขึ้น 2.86และ2.59เท่า ตามลำดับ เนื่องจาก ฟิลิปปินส์ เวียดนาม ไต้หวัน และมาเลเซีย มีการนำเข้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์จากประเทศไทยเพิ่มขึ้น

(3) การนำเข้า

ปี2555/56 - 2559/60 ปริมาณการนำเข้ามีแนวโน้มลดลงจาก 0.10 ล้านตัน มูลค่า 410.47 ล้านบาท ในปี 2555/56 เหลือ 0.06 ล้านตัน มูลค่า 309.92 ล้านบาท ในปี 2559/60 หรือลดลงร้อยละ 9.71 และร้อยละ 3.64 ต่อปีตามลำดับ เนื่องจากมีการนำเข้าวัตถุดิบอื่น เช่น ข้าวสาลีและ DDGS (กากข้าวโพด ที่เหลือจากขบวนการผลิตเอทานอล) มาใช้ทดแทนข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในสูตรอาหารสัตว์บางส่วน และส่วนหนึ่ง เป็นผลมาจากการบริหารจัดการช่วงเวลานำเข้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์สำหรับผู้นำเข้าทั่วไปที่นำเข้าภายใต้กรอบ ความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area: AFTA) และโครงการลงทุนเกษตรแบบมีสัญญา กับประเทศเพื่อนบ้าน (Contract Farming) ภายใต้ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิระวดี- เจ้าพระยา - แม่น้ำโขง (Ayeyawady - Chao Phraya - Mekong Economic Cooperation Strategies: ACMECS) นำเข้าได้ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์-สิงหาคม ของทุกปี

ปี 2559/60 การนำเข้ามีปริมาณ 0.06 ล้านตัน มูลค่า 309.92 ล้านบาท ลดลงจากปริมาณ 0.14 ล้านตัน มูลค่า 691.49 ล้านบาท ในปี 2558/59 หรือลดลงร้อยละ 57.14 และร้อยละ 55.18 ตามลำดับ เนื่องจากมีการนำเข้าวัตถุดิบอื่นมาใช้ทดแทนข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในอุตสาหกรรมการผลิตอาหารสัตว์ประกอบกับ ราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในตลาดโลกมีแนวโน้มปรับตัวลดลง

(4) ราคา

ปี2555/56 - 2559/60 มีแนวโน้มลดลงในทุกตลาด ดังนี้

1) ราคาที่เกษตรกรขายได้ (ความชื้นไม่เกิน 14.5%) ลดลงจากกิโลกรัมละ 9.34 บาท ในปี 2555/56 เหลือกิโลกรัมละ 6.86 บาท ในปี 2559/60 หรือลดลงร้อยละ 5.06 ต่อปี

2) ราคาขายส่งในตลาดกรุงเทพฯ ราคาโรงงานอาหารสัตว์รับซื้อลดลงจากกิโลกรัมละ 10.39 บาท ในปี 2555/56 เหลือกิโลกรัมละ 8.27 บาท ในปี 2559/60 หรือลดลงร้อยละ 4.12 ต่อปี และราคา ไซโลรับซื้อลดลงจากกิโลกรัมละ 8.35 บาท ในปี 2555/56 เหลือกิโลกรัมละ 7.08 บาท ในปี 2559/60 หรือลดลง ร้อยละ 2.37 ต่อปี

3) ราคาส่งออก เอฟ.โอ.บี ลดลงจากตันละ 10,679 บาท ในปี 2555/56 เหลือตันละ 8,543 บาท ในปี 2559/60 หรือลดลงร้อยละ 3.85 ต่อปี

ราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ปี 2559/60 ปรับตัวลดลงทุกตลาดเมื่อเทียบกับปี 2558/59 เนื่องจาก ราคาในตลาดโลกปรับตัวลดลงสำหรับราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่เกษตรกรขายได้ลดลงจากปี 2558/59 เนื่องจาก มีการนำข้าววัตถุดิบอื่นมาใช้ทดแทนข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในอุตสาหกรรมการผลิตอาหารสัตว์ประกอบกับภาคเอกชนมีมาตรการไม่รับซื้อข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่ไม่มีเอกสารสิทธิ/พื้นที่ป่า

3. แนวโน้ม ปี 2561

3.1 ของประเทศ

3.1.1 การผลิต

ปี 2560/61 คาดว่าเนื้อที่เพาะปลูกมี 6.46 ล้านไร่ ลดลงจาก 6.44 ล้านไร่ ในปี 2559/60 ร้อยละ 0.31 เนื่องจากราคาที่เกษตรกรขายได้มีแนวโน้มลดลง ประกอบกับภาคเอกชนมีมาตรการไม่รับซื้อข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ที่ปลูกในพื้นที่ไม่มีเอกสารสิทธิ/พื้นที่ป่า สำหรับผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้นจาก 674 กิโลกรัม ในปี 2559/60 เป็น 694 กิโลกรัม ในปี 2560/61 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.97 ส่งผลให้ปริมาณผลผลิตรวมเพิ่มขึ้นจาก 4.34 ล้าน ในปี 2559/60 เป็น 4.49 ล้านตัน ในปี 2560/61 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.46

3.1.2 การตลาด

(1) ความต้องการใช้

ปี 2560/61 คาดว่าความต้องการใช้ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มีปริมาณ 8.10 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 7.82 ล้านตัน ในปี 2559/60 ร้อยละ 3.58 เนื่องจากการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมการเลี้ยงสัตว์ทำให้ความต้องการใช้ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เพื่อเป็นวัตถุดิบอาหารสัตว์เพิ่มขึ้น

(2) การส่งออก

ปี 2560/61 คาดว่าการส่งออกมีแนวโน้มลดลงจากปี 2559/60 เนื่องจากความต้องการใช้ ในภาคอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ภายในประเทศมีเพิ่มขึ้น การส่งออกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ไปยังตลาดอาเซียน ซึ่งเป็นประเทศคู่ค้าของไทย ได้แก่ ฟิลิปปินส์ เวียดนาม ไต้หวัน และมาเลเซีย จึงลดลง

(3) การนำเข้า

ปี 2560/61 คาดว่าการนำเข้ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากปี 2559/60 เนื่องจากปริมาณผลผลิตภายในประเทศมีไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้ ประกอบกับรัฐบาลมีนโยบายผลักดันการนำเข้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ภายใต้เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อป้องกันการลักลอบนำเข้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์โดยผิดกฎหมายจากประเทศเพื่อนบ้านที่มีแนวชายแดนติดต่อกับประเทศไทย

(4) ราคา

ปี 2560/61 คาดว่าราคาจะมีแนวโน้มสูงกว่า ปี 2559/60 เนื่องจากรัฐบาลมีมาตรการในการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปี 2560/61 ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2560

เห็นชอบโครงการสินเชื่อเพื่อรวบรวมข้าวโพดเลี้ยงสัตว์และสร้างมูลค่าเพิ่มโดยสถาบันเกษตรกร ปี 2560/61 โดยมีเป้าหมายสนับสนุนสินเชื่อแก่สถาบันเกษตรกร เพื่อให้มีเงินทุนหมุนเวียนในการรับซื้อข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ตลอดจนช่วยในการดูดซับผลผลิตส่วนเกินในช่วงที่ผลผลิตออกสู่ตลาดมากซึ่งจะส่งผลให้ราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่เกษตรกรขายได้อยู่ในระดับที่เหมาะสม อีกทั้งยังช่วยให้เกษตรกรมีแหล่งรับซื้อที่หลากหลายวงเงินงบประมาณจำนวน 45 ล้านบาท ดำเนินการโดยธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ระยะเวลาดำเนินงานตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2560 – 31 มีนาคม 2562

4. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณการผลิต การตลาด และการส่งออก

4.1 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณการผลิต และการตลาด

(1) พื้นที่ปลูกไม่เหมาะสม พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ประมาณร้อยละ 43 อยู่ในพื้นที่ป่า และ ประมาณร้อยละ 26 อยู่ในเขตไม่เหมาะสมและเหมาะสมน้อย ส่งผลทำให้ปริมาณผลผลิตต่อไร่อยู่ในเกณฑ์ต่ำ ปัจจุบันภาครัฐมีนโยบายทวงคืนพื้นที่ป่าและภาคเอกชนมีมาตรการไม่รับซื้อข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่ไม่มีเอกสารสิทธิ/พื้นที่ป่า อาจส่งผลให้การปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่ดังกล่าวมีแนวโน้มลดลง ดังนั้นหากไม่มีการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตหรือส่งเสริมการปลูกในพื้นที่ที่เหมาะสมอื่น ๆ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อาจมีความขาดแคลนเพิ่มขึ้น สำหรับภาคอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ของไทย

(2) ปัญหาภัยธรรมชาติพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มากกว่าร้อยละ 90 ของพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ทั้งประเทศอยู่นอกเขตชลประทานและอาศัยน้ำฝนในการเพาะปลูกเพียงอย่างเดียว การเกิดปัญหาภัยแล้งและภาวะฝนทิ้งช่วง อาจส่งผลต่อปริมาณผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

(3) ความต้องการใช้ของอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ปริมาณผลผลิตมากกว่าร้อยละ 90 ของผลผลิต ทั้งหมดใช้ ในอุตสาหกรรมอาหารสัตว์เป็นหลักการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของความต้องการใช้จะส่งผลต่อราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ภายในประเทศ

(4) การนำเข้าจากประเทศเพื่อนบ้าน อาจส่งผลกระทบต่อราคาภายในประเทศโดยเฉพาะช่วงที่ ผลผลิตภายในประเทศออกสู่ตลาดมากในช่วงเดือนสิงหาคมถึงเดือนธันวาคม ของทุกปี

(5) การนำเข้าพืชทดแทน การนำเข้าวัสดุราคาถูกมาใช้ทดแทนข้าวโพดเลี้ยงสัตว์บางส่วน ในอุตสาหกรรมอาหารสัตว์อาจส่งผลกระทบต่อราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่เกษตรกรขายได้

4.2 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การส่งออก

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การส่งออก ได้แก่ ปริมาณผลผลิตภายในประเทศ ความต้องการใช้และ ราคาผลผลิตภายในประเทศ

5. สถานการณ์ข้าวโพดในจังหวัดนครราชสีมา

5.1 ผลผลิต (Supply)

ผลผลิตของจังหวัดนครราชสีมาทั้งหมด ในปี 2559/60 คาดว่ามี 373,049 ตัน เป็นผลผลิตที่ผลิตในจังหวัด 349,190 ตัน นำเข้าจากจังหวัดใกล้เคียงประมาณ 26,859 ตัน (จังหวัดชัยภูมิ และสระบุรี) โดยผลผลิตที่ผลิตในจังหวัดมีเพียงรุ่นที่ 1 จะออกสู่ตลาดมากในช่วงเดือนธันวาคม สำหรับการนำเข้าผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์จากจังหวัดอื่นจะนำเข้ามากในช่วงเดียวกัน คือ ช่วงที่ผลผลิตออกสู่ตลาดมาก

ต้นทุนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ แยกตามความเหมาะสมของพื้นที่

รายการ	นครราชสีมา		
	N		
	เงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม
1. ต้นทุนผันแปร	3,215.31	588.03	3,803.34
1.1 ค่าแรงงาน	1,439.74	462.17	1,901.91
เตรียมดิน	380.62	264.42	645.04
เตรียมพันธุ์และปลูก	109.18	80.99	190.17
ดูแลรักษา	304.54	84.55	389.09
เก็บเกี่ยว	645.40	32.21	677.61
1.2 ค่าวัสดุ	1,775.57	-	1,814.71
ค่าพันธุ์	596.85	-	596.85
ค่าปุ๋ย	990.76	39.14	1,029.90
ค่าสารปราบศัตรูพืชและวัชพืช	6.37	-	118.88
ค่าสารอื่น ๆ และวัสดุปรับปรุงดิน	1.24	-	6.37
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่น	61.47	-	1.24
ค่าวัสดุการเกษตรและวัสดุสิ้นเปลือง	-	-	61.47
ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์การเกษตร	-	-	-
1.3 ค่าเสียโอกาสเงินลงทุน	-	86.72	86.72
2. ต้นทุนคงที่	-	1,262.82	1,262.82
ค่าเช่าที่ดิน	-	1,248.12	1,248.12
ค่าเสื่อมอุปกรณ์การเกษตร	-	14.23	14.23
ค่าเสียโอกาสเงินลงทุนอุปกรณ์การเกษตร	-	0.47	0.47
3. ต้นทุนรวมต่อไร่	3,215.31	1,850.85	5,066.16
4. ต้นทุนรวมต่อ (กิโลกรัม)	3.84	2.21	6.05
5. ผลผลิตต่อไร่ (กก.)		837	
6. ราคาที่เกษตรกรขายได้ที่ไร่นา (บาท/กิโลกรัม)		7.55	
7. ผลตอบแทนต่อไร่		6,319.35	
8. ผลตอบแทนสุทธิต่อไร่	3,104.04	-	1,253.19
9. ผลตอบแทนสุทธิต่อกิโลกรัม	3.71	-	1.50

5.2 ความต้องการใช้ (Demand)

2559/60 คาดว่าความต้องการใช้ในจังหวัดมีปริมาณ 373,049 ตัน จำแนกเป็น

- ความต้องการใช้ของโรงงานอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ภายในจังหวัดนครราชสีมาเท่ากับ 365,824 ตัน หรือคิดเป็นร้อยละ 98.06 ของความต้องการใช้ทั้งหมดในจังหวัด

- ความต้องการส่งออกไปยังจังหวัดอื่น 5.161 ตัน หรือคิดเป็นร้อยละ 1.38

- ความต้องการใช้ในฟาร์มผู้เลี้ยงปศุสัตว์ 2,064 ตัน หรือคิดเป็นร้อยละ 0.56

เห็นได้ว่า ความต้องการใช้ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของโรงงานผลิตอาหารสัตว์ภายในจังหวัดสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันกับปริมาณของผลผลิตที่ออกสู่ตลาด ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ความต้องการใช้ สิ้นค้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของโรงงานมีความสมดุลกับปริมาณผลผลิตที่ผลิตได้

5.3 ราคา

ในปี 2560 ราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ยกิโลกรัมละ 6.56 บาท โดยลดลงร้อยละ 11.0 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมา ซึ่งมีราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 7.37 บาท ทั้งนี้เนื่องปริมาณผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ออกสู่ตลาดมาก ทำให้ราคาลดลงตามกลไกตลาด

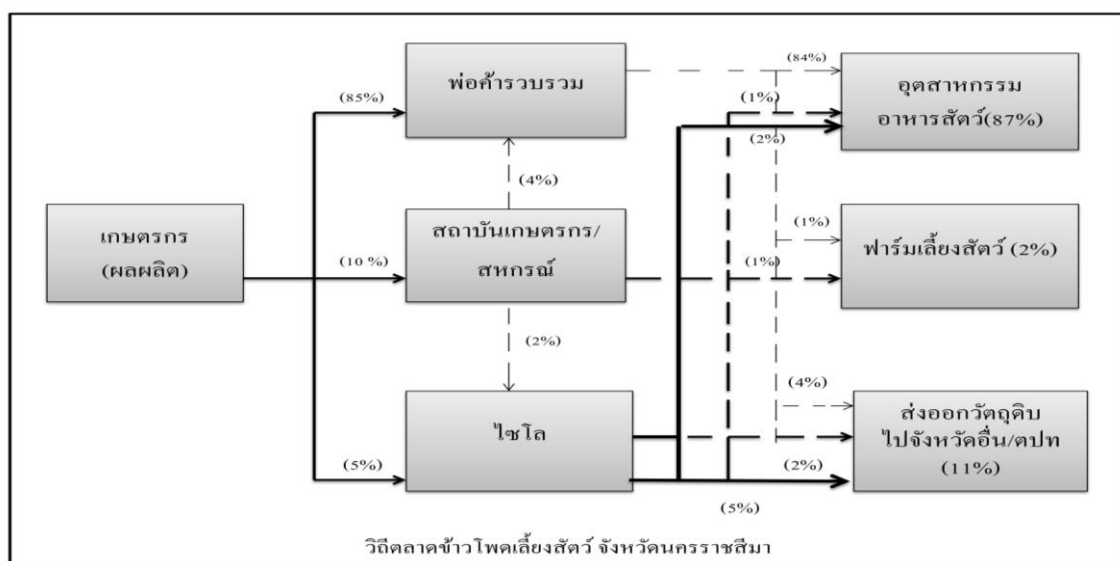
5.4 วิถีตลาดข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของจังหวัดนครราชสีมา ปี 2559/60

1) เกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของจังหวัดนครราชสีมา จะเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้วขายให้กับพ่อค้ารวบรวมในท้องถิ่นที่อยู่ในแหล่งผลิตนั้น ๆ โดยไม่มีการปรับปรุงคุณภาพหรือปรับลดความชื้น ซึ่งผลผลิตสุดท้ายส่วนใหญ่จะเข้าสู่โรงงานอาหารสัตว์ ผลผลิตในจังหวัดทั้งหมดจะถูกรวบรวมโดยพ่อค้าผู้รวบรวมในท้องถิ่นประมาณร้อยละ 85 สถาบัน/สหกรณ์ ร้อยละ 10 ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 5 รวบรวมโดยไซโล

2) พ่อค้าผู้รวบรวมผลผลิตในท้องถิ่น (ร้อยละ 89) โดยมาจากเกษตรกรร้อยละ 85 และจากสถาบันเกษตรกร/สหกรณ์ร้อยละ 4 ขายผลผลิตโดยตรงให้กับโรงงานผลิตอาหารสัตว์ร้อยละ 84 อีกร้อยละ 4 ส่งออกไปจังหวัดอื่น เช่น อุดรธานี สระบุรี ฉะเชิงเทรา ที่เหลืออีกร้อยละ 1 ขายให้กับฟาร์มเลี้ยงสัตว์

3) สถาบันเกษตรกร/สหกรณ์ รวบรวมผลผลิตจากเกษตรกร (ร้อยละ 10) ขายให้กับพ่อค้าผู้รวบรวมผลผลิตในท้องถิ่นร้อยละ 4 ผู้ประกอบการไซโลรวบรวมผลผลิตในจังหวัดร้อยละ 2 ขายผลผลิตให้กับโรงงานผู้ผลิตอาหารสัตว์ร้อยละ 1 ขายให้ฟาร์มเลี้ยงสัตว์ร้อยละ 1 และส่วนที่ร้อยละ 2 ส่งออกไปจังหวัดอื่น ๆ ได้แก่ บุรีรัมย์ อุดรธานี

4) ไซโล ผู้ประกอบการไซโลรวบรวมผลผลิตในจังหวัด (ร้อยละ 7 โดยมาจากเกษตรกรร้อยละ 5 และจากสถาบันเกษตรกร/สหกรณ์ร้อยละ 2) ขายส่งไปจังหวัดอื่นร้อยละหรือไปยังบริษัทผู้ส่งออก เช่น อุดรธานี สระบุรี ร้อยละ 5 ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 2 ขายให้โรงงานผลิตอาหารสัตว์ในจังหวัด

บทที่ 4

วิธีการปลูกข้าวโพดให้ได้ผลผลิตสูงและคุณภาพดี

4.1 ฤดูปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ที่เหมาะสม

ต้นฤดูฝน ปลูกได้ตั้งแต่ปลายเดือนมีนาคม-ต้นเดือนมิถุนายน ตามสภาพฝนแต่ละพื้นที่

ปลายฤดูฝน ปลูกได้ตั้งแต่กลางเดือนกรกฎาคม-กลางเดือนสิงหาคม

ฤดูแล้ง ปลูกได้ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน-เดือนกุมภาพันธ์

4.2 การเตรียมดิน สำหรับปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

วัตถุประสงค์ของการเตรียมดิน เพื่อให้ผิวดินอ่อนตัว และห่อหุ้มเมล็ดข้าวโพดให้ชื้นอยู่เสมอ และให้ดินมีอากาศถ่ายเทสะดวก และทำลายหญ้าวัชพืชให้แห้งตายและฝังกลบซากวัชพืชเดิมให้จมดิน การไถพรวนควรไถอย่างน้อย 2 ครั้ง ภายใต้อาคาร ไถตะให้ลึก ไถแปรให้ดินแตกละเอียด

1) ไถตะ คือการไถด้วยพาน 3 หรือพาน 4 คว
ไถให้ลึกประมาณ 30 ซม. จะทำให้ดินเก็บน้ำได้
มากและตากดินไว้ประมาณ 10-15 วัน เพื่อ
ทำลายวัชพืชและศัตรูพืชในดินบางชนิด

2) ไถแปร ควไถด้วยพาน 7 โดยไถขวางรอย
เดิมของไถตะเพื่อย่อยดินก้อนใหญ่

4.3 พันธุ์

4.3.1 การเลือกพันธุ์

- ผลผลิตสูง
- ต้านทานต่อโรคราน้ำค้าง
- เจริญเติบโตดีเหมาะสมกับสภาพดินฟ้าอากาศ

4.3.2 พันธุ์ที่นิยมปลูก

มีอายุเก็บเกี่ยว 100-120 วัน แหล่งปลูกที่สำคัญ ได้แก่ จังหวัดนครสวรรค์ สระบุรี ลพบุรี นครราชสีมา เพชรบูรณ์ สุโขทัย และเลย มี 2 กลุ่ม

1. พันธุ์ลูกผสม

- เป็นพันธุ์ที่นิยมปลูกประมาณ 90 เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่ปลูกทั้งหมด มีลักษณะทางการเกษตรสม่ำเสมอ ได้แก่ ขนาดฝัก ความสูงฝัก ความสูงต้น อายุถึงวันออกดอกตัวผู้และวันออกใหม่ วันเริ่มเก็บเกี่ยวและช่วงเวลาเก็บเกี่ยว ให้ผลผลิตและคุณภาพสูงกว่าพันธุ์ผสมเปิด จึงเป็นที่ต้องการของตลาด

- ไม่สามารถเก็บเมล็ดไว้ทำพันธุ์ได้
- ทุกพันธุ์ไม่ต้านทานต่อโรคราน้ำค้าง ยกเว้น นครสวรรค์ 72 และสุวรรณ 3851
- เมล็ดพันธุ์ราคากิโลกรัมละ 60-90 บาท

พันธุ์ที่นิยมปลูกในปัจจุบัน ได้แก่

ซีพีดีเค 888 เป็นพันธุ์ของบริษัทกรุงเทพอุตสาหกรรมเมล็ดพันธุ์ จำกัด ความสูงต้น 210 เซนติเมตร ความสูงฝัก 120 เซนติเมตร อายุถึงวันออกใหม่ 58 วัน ผลผลิต 1,000 กิโลกรัมต่อไร่ เปอร์เซ็นต์กะเทาะเมล็ด 81 เปอร์เซ็นต์

ไฟโอเนีย 3013 เป็นพันธุ์ของบริษัทไฟโอเนียไฮเบรตไทยแลนด์เมล็ดพันธุ์ จำกัด มีความสูงต้น 200 เซนติเมตร ความสูงฝัก 110 เซนติเมตร อายุถึงวันออกใหม่ 54 วัน ผลผลิต 1,100 กิโลกรัมต่อไร่ เปอร์เซ็นต์กะเทาะเมล็ด 81 เปอร์เซ็นต์

แปซิฟิก 983 เป็นพันธุ์ของบริษัทแปซิฟิกเมล็ดพันธุ์ จำกัด มีความสูงต้น 190 เซนติเมตร ความสูงฝัก 100 เซนติเมตร อายุถึงวันออกใหม่ 55 วัน ผลผลิต 1,100 กิโลกรัมต่อไร่ เปอร์เซ็นต์กะเทาะเมล็ด 80 เปอร์เซ็นต์

คาร์กิลล์ 919 เป็นพันธุ์ของบริษัทคาร์กิลล์เมล็ดพันธุ์ จำกัด มีความสูงต้น 180 เซนติเมตร ความสูงฝัก 100 เซนติเมตร อายุถึงวันออกใหม่ 54 วัน ผลผลิต 1,100 กิโลกรัมต่อไร่ เปอร์เซ็นต์กะเทาะเมล็ด 83 เปอร์เซ็นต์

เทพีวินัส 49 เป็นพันธุ์ของบริษัทชินเจนทาซีดีส์ จำกัด มีความสูงต้น 200 เซนติเมตร ความสูงฝัก 100 เซนติเมตร อายุถึงวันออกใหม่ 53 วัน ผลผลิต 1,100 กิโลกรัมต่อไร่ เปอร์เซ็นต์กะเทาะเมล็ด 80 เปอร์เซ็นต์

นครสวรรค์ 72 ต้านทานต่อโรคราสนิมปานกลาง มีความสูงต้น 210 เซนติเมตร ความสูงฝัก 100 เซนติเมตร อายุถึงวันออกใหม่ 56 วัน ผลผลิต 1,000 กิโลกรัมต่อไร่ เปอร์เซ็นต์กะเทาะเมล็ด 79 เปอร์เซ็นต์

สุวรรณ 3851 เป็นพันธุ์ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ด้านทานต่อโรคราสนิม มีความสูงต้น 200 เซนติเมตร ความสูงฝัก 110 เซนติเมตร อายุถึงวันออกไหม 54 วัน ผลผลิต 1,000 กิโลกรัมต่อไร่ เปอร์เซ็นต์กะเทาะเมล็ด 79 เปอร์เซ็นต์

2. พันธุ์ผสมเปิด

- ลักษณะทางการเกษตรไม่สม่ำเสมอ เมื่อเทียบกับพันธุ์ลูกผสม
- ด้านทานต่อโรคราน้ำค้าง
- เมล็ดพันธุ์ราคาถูกกว่าพันธุ์ลูกผสม ประมาณ 5 เท่า คือ ราคา กิโลกรัมละ 10-20 บาท
- พันธุ์ที่นิยมปลูกในปัจจุบันมี 2 พันธุ์ ลักษณะทางการเกษตรโดยเฉลี่ย ดังนี้

สุวรรณ 5 เป็นพันธุ์ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ด้านทานต่อโรคราสนิม มีความสูงต้น 220 เซนติเมตร ความสูงฝัก 110 เซนติเมตร อายุถึงวันออกไหม 54 วัน ผลผลิต 800 กิโลกรัมต่อไร่ เปอร์เซ็นต์กะเทาะเมล็ด 78 เปอร์เซ็นต์

นครสวรรค์ 1 ไม่ต้านทานโรคราสนิม มีความสูงต้น 190 เซนติเมตร ความสูงฝัก 100 เซนติเมตร อายุถึงวันออกไหม 52 วัน ผลผลิต 700 กิโลกรัมต่อไร่ เปอร์เซ็นต์กะเทาะเมล็ด 79 เปอร์เซ็นต์

4.4 การปลูกและระยะปลูก ทำได้ 2 วิธี ดังนี้

1) ใช้เครื่องปลูก เลือกรูงานหยอดให้เหมาะกับขนาดของเมล็ดพันธุ์ ซึ่งจะระบุไว้ที่ถุง โดยทั่วไปจะใช้ระยะห่างระหว่างแถว 75 ซม. ระยะระหว่างหลุมประมาณ 20-25 ซม. โดยปริมาณเมล็ดที่ใช้จะประมาณ 3-3.5

กก./ไร่ และ จะมีจำนวนต้นข้าวโพด/ไร่ ประมาณ 8,533-10,600 ต้นต่อไร่ ควรหยอดเมล็ดข้าวโพดให้ลึก 2.5-3 นิ้ว

2) ใช้คนปลูก ในหลายพื้นที่โดยเฉพาะทางภาคเหนือ จะใช้เชือกในการกำหนดระยะให้มีระยะห่างระหว่างร่องประมาณ 70 ซม. แล้วใช้จอบขุด หยอดเมล็ด 1-2 เมล็ดแล้วกลบ โดยจำนวนเมล็ดที่หยอดและระยะห่างระหว่างหลุมขึ้นอยู่กับสายพันธุ์ว่า สายพันธุ์นั้นเหมาะกับการปลูกได้ดีเพียงใด

เคล็ดไม่ลับ :

- การทดสอบความชื้นของดินว่าเพียงพอหรือไม่ ให้นำดินที่ระดับความลึกที่ใช้หยอดเมล็ดจริงมาปั้น หากปั้นเป็นก้อนได้แสดงว่าความชื้นพอเหมาะ

- ควรทำการทดสอบเครื่องหยอด, รุจานหยอด กับเมล็ดพันธุ์ก่อนปลูกจริง ว่าได้ตามระยะที่ต้องการหรือเปล่า ถ้าหากถึหรือห่างเกินไป จะได้เปลี่ยนงานที่มีจำนวนรุจานตามต้องการ
- ความลึกในการหยอดเมล็ด ขึ้นอยู่กับความชื้น, ประเภทของดิน รวมถึงประสบการณ์ของเจ้าของแปลงซึ่งโดยทั่วไป หยอดลึกไม่เกิน 4-5 ซม.

4.5 การใส่ปุ๋ย

แบ่งได้ 2 ครั้ง เพื่อให้มีธาตุอาหารเพียงพอกับการสร้างผลผลิตได้เต็มที่ ดังนี้

1) ปุ๋ยรองพื้น ควรใส่รองกันหลุม หรือโรยเป็นแถวแล้วกลบ พร้อมปลูก ใช้ปุ๋ยสูตร 16-20-0 หรือ 15-15-15 ในปริมาณ 20 กิโลกรัม/ไร่

2) ปุ๋ยยูเรีย เมื่อข้าวโพดมีอายุ 25-30 วัน ควรมีการใส่ปุ๋ยอีกครั้งหนึ่ง โดยใช้ปุ๋ยยูเรีย 46-0-0 ในปริมาณ 20-25 กิโลกรัม/ไร่

ข้อแนะนำ ควรใส่ปุ๋ยพร้อมกับการกำจัดวัชพืชเมื่อข้าวโพดอายุได้ 20-35 วัน หรือสูงแค่เข่า โดยใส่แบบโรยข้างแถวให้ห่างจากโคนต้นประมาณ 1 คืบ แล้วใช้ดินกลบ

การใส่ปุ๋ยให้เหมาะกับดิน

ดินเหนียวสีดำ ถ้ามีฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์สูงกว่า 10 ส่วนในล้านส่วน ให้ปุ๋ยเคมีสูตร 21-0-0 อัตรา 50 กิโลกรัมต่อไร่ หรือสูตร 46-0-0 อัตรา 25 กิโลกรัมต่อไร่ โดยโรยข้างแถวหลังปลูก 20-25 วัน ถ้าฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ต่ำกว่า 10 ส่วนในล้านส่วน ให้ปุ๋ยเคมีสูตร 20-20-0 อัตรา 40 กิโลกรัมต่อไร่ หรือสูตร 16-20-0 อัตรา 50 กิโลกรัมต่อไร่ รองกันร่องพร้อมปลูก และให้ปุ๋ยสูตร 46-0-0 อัตรา 10 กิโลกรัมต่อไร่ หรือสูตร 21-0-0 อัตรา 20 กิโลกรัมต่อไร่ โรยข้างแถวหลังปลูก 20-25 วัน แล้วพรวนดินกลบ

ดินเหนียวสีแดง ดินเหนียวสีน้ำตาล หรือดินร่วนเหนียวสีน้ำตาล ให้ปุ๋ยเคมีสูตร 16-20-0 หรือ 16-16-8 อัตรา 50 กิโลกรัมต่อไร่ รองกันร่องพร้อมปลูก และให้ปุ๋ยเคมีสูตร 21-0-0 อัตรา 30 กิโลกรัมต่อไร่ หรือสูตร 46-0-0 อัตรา 10 กิโลกรัมต่อไร่ โรยข้างแถวหลังปลูก 20-25 วัน แล้วพรวนดินกลบ

ดินร่วน หรือดินร่วนทราย ให้ปุ๋ยเคมีสูตร 16-16-8 หรือสูตร 15-15-15 อัตรา 50 กิโลกรัมต่อไร่ รองกันร่องพร้อมปลูก และปุ๋ยเคมีสูตร 21-0-0 อัตรา 30 กิโลกรัมต่อไร่ โรยข้างแถวหลังปลูก 20-25 วัน แล้วพรวนดินกลบ

ผลจากการวิเคราะห์พบว่า ผลผลิตข้าวโพดทุก ๆ 100 กิโลกรัมจะสูญเสียธาตุอาหารหลักไปกับเมล็ด คือ ไนโตรเจน 1.59 กิโลกรัม ฟอสฟอรัส 0.38 กิโลกรัม โพแทสเซียม 0.51 กิโลกรัม ส่วนต่อซังจะสูญเสียไนโตรเจน 0.77 กิโลกรัม ฟอสฟอรัส 0.11 กิโลกรัม โพแทสเซียม 1.62 กิโลกรัม ดังนั้นจึงไม่ควรเผาต้นหรือนำต่อซังไปทิ้ง ควรไถกลบลงดินเป็นปุ๋ยพืชสด

4.6 การกำจัดวัชพืช

ช่วงวิกฤตที่ข้าวโพดอ่อนแ่ต่อวัชพืชที่สุดคือระยะ 13-25 วัน หลังงอก ระยะนี้ถ้ามีวัชพืชรบกวนจะทำให้ผลผลิต ข้าวโพดเสียหายสูงสุด ดังนั้นการปลูกข้าวโพดให้ได้ผลผลิตสูง จึงต้องให้แปลงปลอดวัชพืช ตลอดช่วง 1 เดือนแรกตั้งแต่ปลูก โดยเลือกวิธีการกำจัดวัชพืชที่เหมาะสมกับสภาพการณ์ ดังนี้

1. การไถและพรวนดิน ก่อนปลูกข้าวโพด โดยไถและพรวนดินหลังวัชพืชงอกจะช่วยทำลายกล้าวัชพืชให้ตายได้ ส่วนกล้าและเหง้าวัชพืชที่ตายยาก ควรตากดินนาน 10-15 วัน เพื่อให้วัชพืชตาย ก่อนปลูกข้าวโพด

การทำร่น

การใช้สารเคมี

2. การทำร่น เป็นการพรวนดิน ดายหญ้า หลังข้าวโพดงอกแล้วแต่ก่อนจะถึง ระยะวิกฤตโดยใช้เครื่องมือ กลต่าง ๆ เช่น จอบ ไถ รถไถและรถแทรกเตอร์ ฯลฯ อย่างไรก็ตาม การใช้ไถพูนโคนมักมีวัชพืช ในแถวหลง เหลืออยู่จึงต้องใช้ขอบดายตามอีกครั้ง

3. การใช้สารเคมี อาจใช้ทันทีหลังปลูกข้าวโพดหรือพ่นกำจัดวัชพืชหลังข้าวโพดและวัชพืชงอกแล้ว การใช้สารเคมีเป็นวิธีที่สะดวกและประหยัด แต่ต้องระมัดระวังเพราะอาจเป็นอันตรายต่อคน พืชอื่น ๆ และ สิ่งแวดล้อม ควรฉีดพ่นขณะที่ดินยังมีความชื้นอยู่ สารเคมีที่แนะนำมีดังนี้

อาหาราซีน 80 ในอัตรา 375-750 กรัม ผสมน้ำ 60-80 ลิตร/ไร่ผสมอะลาคลอร์ 500-750 ซีซี ผสม น้ำ 60-80 ลิตร พ่นในพื้นที่ 1 ไร่ ในขณะที่ดินมีความชื้นใช้ก่อนข้าวโพดงอก (และก่อนหญ้างอกหรือหญ้าออก ต้นเล็กไม่เกิน 3 ใบ) (ถ้าเป็นดินเหนียวให้ใช้เพิ่มขึ้นอีก ใช้ควบคุมวัชพืชใบกว้างและใบแคบได้ดีเป็นพืชต่อฝักและ พืชตระกูลถั่ว ดังนั้นถ้าจะปลูกถั่วตามหลังข้าวโพด ไม่ควรใช้อาหาราซีนและอะลาคลอร์ ใช้ฉีดพ่นวัชพืชก่อน ข้าวโพดงอก ใช้อัตรา 500-1,000 ซีซี/ไร่ กำจัดวัชพืชใบแคบได้ดี เป็นพืชต่อข้าวฟ่าง ดังนั้นถ้าจะปลูกข้าวฟ่าง ตามหลังข้าวโพด ไม่ควรใช้อะลาคลอร์

หมายเหตุ การใช้สารกำจัดวัชพืช จะได้ผลดีถ้าปฏิบัติถูกต้อง แต่มีข้อควรระวัง คือ ต้องผสมน้ำและฉีด พ่นขณะที่ดินยังชื้นอยู่ และไม่แนะนำให้ปลูกข้าวฟ่างตามหลังข้าวโพด เพราะทั้ง 2 พืชมีระบบรากคล้ายกันและ ใช้ธาตุอาหารคล้ายกัน ดินจะเสื่อมเร็ว ควรปลูกพืชหมุนเวียนชนิดอื่น

4.7 ความต้องการน้ำของข้าวโพด

ข้าวโพดมีความต้องการใช้น้ำตลอดฤดูปลูก ประมาณ 350-600 มิลลิเมตร

1) การใช้น้ำครั้งแรกเมื่อปลูก หลังจากไถพรวนเตรียมแปลงเสร็จ ให้น้ำประมาณ 30 - 40 มิลลิเมตร เพื่อให้ดินมีความชื้นพองอก

2) การให้น้ำในช่วงระยะการเจริญเติบโตของข้าวโพด ควรให้สัปดาห์ละประมาณ 40 - 50 มิลลิเมตร ไม่ควรให้น้ำท่วมขังเป็นเวลานาน เพราะจะทำให้ข้าวโพดเหลืองแคระแกร็น ผลผลิตลด และอาจ ตายได้ ถ้าให้น้ำมากเกินไปควรระบายน้ำออกจากแปลงทันที

ข้าวโพด เป็นพืชที่ต้องการน้ำตลอดอายุการเจริญเติบโตแต่ความต้องการน้ำจะสูงสุด ในช่วง ออกดอกและช่วงระยะต้นของการสร้างเมล็ด ถ้าหากขาดน้ำ

- ในช่วงระยะการเจริญทางลำต้นและใบ ผลผลิตจะลดลง 25%
- ในช่วงระยะออกดอกตัวผู้-ออกไหม-เริ่มสร้างเมล็ดผลผลิตจะลดลง 50%
- ในช่วงระยะหลังการสร้างเมล็ดเสร็จ ผลผลิตจะลดลง 21%

4.8 การอนุรักษ์ศัตรูธรรมชาติ

ศัตรูธรรมชาติของแมลงและสัตว์ศัตรูข้าวโพดฝักอ่อนที่สำคัญ พบทั่วไป ได้แก่

แมลงห้ำ มี 2 ชนิด

- **แมลงหางหนีบ** ตัวเต็มวัยสีน้ำตาลเข้ม ลำตัวเรียวยาวขนาด 1.6 เซนติเมตร มีปีก 2 คู่ สีเหลืองอ่อนขอบปีกดำ ปีกคู่หลังยาวกว่าปีกคู่หน้า แต่สั้นกว่าส่วนท้อง ที่ปลายท้องมีอวัยวะคล้ายคีม 1 คู่ ตัวอ่อนและตัวเต็มวัยกัดกินไข่และหนอนขนาดเล็กของหนอนเจาะลำต้นข้าวโพด และหนอนกระทู้หอม

- **แมลงช้างปีกใส** ตัวเต็มวัยลำตัวเรียวยาว ปีกโค้งบางใสขนาดใหญ่และยาวกว่าลำตัว สีเขียวอ่อนหรือสีน้ำตาลอ่อน เห็นเส้นปีกชัดเจน หนอนมีลำตัวเรียวยาว สีน้ำตาลอ่อน มีแถบสีน้ำตาลพาดผ่านลำตัว มีกรรมคล้ายเขี้ยวและบางชนิดจะมีซากเหยื่อที่กินแล้วอยู่บนส่วนหลังเพื่อพรางตัวกัดกินไข่และหนอนขนาดเล็กของหนอนเจาะลำต้นข้าวโพดและหนอนกระทู้หอม

แมลงเบียน มี 2 ชนิด

- **แตนเบียนไข่ไตรโคแกรมมา** ตัวเต็มวัยมีขนาด 0.6 มิลลิเมตร วางไข่ในไข่ของผีเสื้อ หนอนเจาะลำต้นข้าวโพดทำให้ไข่เปลี่ยนเป็นสีดำและไม่ฟักเป็นหนอน

- **แตนเบียนหนอนบราโคนิด** ตัวเต็มวัยมีสีดำ ขนาด 2.5 มิลลิเมตร วางไข่ในตัวหนอนกระทู้หอมและดูดกินอยู่ภายใน หลังจากนั้นจะออกมาสร้างใยและถักเป็นรังหุ้มลำตัว แล้วเข้าดักแด้ภายในรัง หนอนกระทู้หอมที่ถูกแตนเบียนหนอนบราโคนิดเข้าทำลาย จะมีตัวเหลืองซีด เคลื่อนไหวช้า ไม่กินอาหารและตาย

- **นกฮูก นกแสก เหยี่ยว พังพอน และงู** เป็นศัตรูธรรมชาติ จับกินหนูศัตรูศัตรูของ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ศัตรูธรรมชาติทั้ง 3 กลุ่มนี้ มีประสิทธิภาพในการควบคุมแมลงและสัตว์ศัตรูพืช ดังนั้น ในการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ควรใช้วิธีการที่ปลอดภัยตามคำแนะนำ เพื่ออนุรักษ์ศัตรูธรรมชาติที่เป็นประโยชน์ดังกล่าว

4.9 สุขลักษณะและความสะอาด

- ควรเก็บวัชพืชและเศษพืช โดยเฉพาะที่เป็นโรค เผาทำลายนอกแปลงปลูก

- อุปกรณ์ ได้แก่ มีด จอบ เครื่องพ่นสารป้องกันกำจัดศัตรูพืช และภาชนะที่ใช้เก็บผลผลิต หลังใช้งานแล้วต้องทำความสะอาด หากเกิดการชำรุด ควรทำการซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน

- เก็บสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชและปุ๋ยเคมี ไว้ในที่ปลอดภัย และปิดกุญแจโรงเก็บ

4.10 ศัตรูของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และการป้องกันกำจัด

4.10.1 โรคที่สำคัญและการป้องกันกำจัด

1. โรคราน้ำค้าง หรือใบลาย

สาเหตุ เชื้อรา

ลักษณะอาการ ระบาดรุนแรงในระยะต้นอ่อนถึงอายุประมาณ 1 เดือน ทำให้ยอดมีข้อถี่ ต้นแคระแกร็น ใบเป็นทางสีขาว เขียวอ่อน หรือเหลืองอ่อนไปตามความยาวของใบ พบผงสปอร์สีขาวเป็นจำนวนมากบริเวณใต้ใบในเวลาเช้ามืดที่มีความชื้นสูง ถ้าระบาดรุนแรงต้นจะแห้งตาย แต่ถ้าต้นอยู่รอดจะไม่ออกฝัก หรือติดฝักแต่ไม่มีเมล็ด เชื้อราติดไปกับเมล็ด สปอร์ปลิวไปตามลมและน้ำ

ช่วงเวลาระบาด ระบาดรุนแรงในฤดูฝน ที่อุณหภูมิต่ำและความชื้นสูง

การป้องกันกำจัด

- ไม่ใช้เมล็ดพันธุ์จากแหล่งและแปลงที่มีโรคระบาด
- ในแหล่งที่มีการระบาดของโรครุนแรงเป็นประจำ ได้แก่ จังหวัดอุทัยธานี นครสวรรค์ พิจิตร พระนครศรีอยุธยา กาญจนบุรี และนครปฐม หรือปลูกพันธุ์ที่ไม่ต้านทานต่อโรค ตามที่ระบุในข้อ 2.2 ต้องคลุกเมล็ดพันธุ์ก่อนปลูก ตามคำแนะนำในตารางที่ 1
- ในแหล่งที่มีโรคระบาด ควรหลีกเลี่ยงการปลูกข้าวโพดหวาน ข้าวโพดข้าวเหนียว และข้าวโพดเทียน ซึ่งอ่อนแอต่อโรค และเป็นแหล่งสะสมของเชื้อโรค
- ใช้เมล็ดพันธุ์ที่แห้งสนิท ถ้าความชื้นเมล็ดสูงกว่า 10 เปอร์เซ็นต์ จะมีเชื้อรา ติดมากับเมล็ด
- ถอนต้นข้าวโพดที่แสดงอาการเป็นโรค เผานอกแปลงปลูก
- ทำลายวัชพืชอาศัยของโรคก่อนปลูก เช่น หญ้าพง และหญ้าแฉม เป็นต้น

2. โรคราสนิม

สาเหตุ เชื้อรา

ลักษณะอาการ เกิดได้แทบทุกส่วนของต้นข้าวโพด ระยะแรก พบเป็นแผลจุดนูนสีน้ำตาลแดง ขนาด 0.2-1.3 มิลลิเมตร ต่อมาแผลจะแตกเห็นเป็นผงสีสนิม ถ้าระบาดรุนแรง จะทำให้ใบแห้งตาย

ช่วงเวลาระบาด ระบาดรุนแรงปลายฤดูฝนจนถึงต้นฤดูหนาว ที่มีความชื้นใน อากาศสูง และอุณหภูมิค่อนข้างเย็น

การป้องกันกำจัด

- ในแหล่งที่มีโรคระบาดให้ปลูกพันธุ์ต้านทาน ได้แก่ นครสวรรค์ 72 สุวรรณ 3851 หรือสุวรรณ 5
- หลีกเลี่ยงการปลูกข้าวโพดหวาน ข้าวโพดข้าวเหนียว ซึ่งอ่อนแอต่อโรค และ เป็นแหล่งสะสมของเชื้อโรค

ตารางที่ 1 การใช้สารป้องกันกำจัดโรคข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

โรค	สารป้องกันกำจัดโรคพืช ^{1/}	อัตราการใช้/เมล็ด 1 กิโลกรัม	วิธีการใช้/ข้อควรระวัง	หยุดการใช้สารก่อนเก็บเกี่ยว (วัน)
ราน้ำค้างหรือใบลาย	เมตาแลกซิล (35% ดีเอส)	7 กรัม	คลุกเมล็ดพันธุ์ก่อนปลูก	-

^{1/} ในวงเล็บ คือ เปอร์เซ็นต์สารออกฤทธิ์และสูตรของสารป้องกันกำจัดโรคพืช

4.10.2 แมลงศัตรูที่สำคัญและการป้องกันกำจัด

1. หนอนเจาะลำต้นข้าวโพด

ลักษณะและการทำลาย ตัวเต็มวัยเป็นผีเสื้อกลางคืนสีทองแดง กางปีกกว้าง 3.0 เซนติเมตร วางไข่เป็นกลุ่มซ้อนกันคล้ายเกล็ดปลา หนอนเริ่มเข้าทำลายตั้งแต่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อายุประมาณ 20 วันถึงระยะเก็บเกี่ยว โดยเจาะเข้าทำลายส่วนยอดช่อดอกตัวผู้ และลำต้น ทำให้ต้นชะงักการเจริญเติบโต หักล้มง่าย เมื่อมีการระบาดรุนแรงจะเข้าทำลายฝัก พบการทำลายในแหล่งปลูกทั่วไป

ช่วงเวลาระบาด ระบาดรุนแรงในสภาพอากาศแห้งแล้ง หรือฝนทิ้งช่วงเป็นเวลานาน

การป้องกันกำจัด

- ถ้าพบการทำลายในช่วงก่อนข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ออกช่อดอกตัวผู้ หรืออายุ 50-60 วัน ควรทำการพ่นสารป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืช ตามคำแนะนำในตารางที่ 2

2. หนอนกระทู้หอม

ลักษณะและการทำลาย ตัวเต็มวัยเป็นผีเสื้อกลางคืนสีน้ำตาลเข้มปนเทา กางปีก กว้าง 2.5 เซนติเมตร วางไข่เป็นกลุ่มสีขาวไต้ใบ มีขนสีครีมปกคลุม หนอนกัดกินทุกส่วนในระยะต้นอ่อน จะทำความเสียหายรุนแรงเมื่อหนอนมีความยาวตั้งแต่ 2 เซนติเมตร

ช่วงเวลาระบาด ระบาดรุนแรงในสภาพอากาศแห้งแล้ง หรือฝนทิ้งช่วงเป็นเวลานาน

การป้องกันกำจัด

- เก็บกลุ่มไข่และหนอนทำลาย
- แหล่งระบาดเป็นประจำ หากจำเป็นควรพ่นสารป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืช ตามคำแนะนำในตารางที่ 2

3. มอดดิน

ลักษณะและการทำลาย ตัวเต็มวัยเป็นด้วงวงงสีเทาดำยาว 3.5 มิลลิเมตร กัดกินใบตั้งแต่เริ่มงอกถึงอายุประมาณ 14 วัน ทำให้ต้นอ่อนตาย หรือชะงักการเจริญเติบโต ต้นที่รอดตายจะเก็บเกี่ยวได้ล่าช้า ระบาดในพื้นที่เป็นดินร่วนทราย ในแถบจังหวัดลพบุรี สระบุรี นครราชสีมา อุทัยธานี นครสวรรค์ และกำแพงเพชร

ช่วงเวลาระบาด ระบาดรุนแรงในสภาพอากาศแห้งแล้ง หรือฝนทิ้งช่วงเป็นเวลานาน โดยเฉพาะการปลูกในปลายฤดูฝน ระหว่างเดือนสิงหาคม – กันยายน

การป้องกันกำจัด

- ปลูกข้าวโพดในแหล่งที่มีน้ำฝนเพียงพอ
- กำจัดวัชพืชที่เป็นพืชอาศัยของมอดดินรอบแปลงปลูก ได้แก่ ขี้กา ลูกกลม ตีนตุ๊กแก เถา ตอเชือก สะอึก หญ้าตีนติด และหญ้าจรจอบดอกเล็ก เป็นต้น
- ในแหล่งที่ระบาดเป็นประจำ ควรคลุกเมล็ดพันธุ์ก่อนปลูก หรือพ่นสารป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืช ตามคำแนะนำในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การใช้ชีววิธีและสารป้องกันกำจัดแมลงศัตรูข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

แมลงศัตรูพืช	ชีววิธี*/สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช ^{1/}	อัตราการใช้/น้ำ 20 ลิตร	วิธีการใช้/ข้อควรระวัง	หยุดการใช้สารก่อนเก็บเกี่ยว (วัน)
หนอนเจาะลำต้นข้าวโพด	ไซเปอร์เมทริน (15% อีซี)	10 มิลลิเมตร	พ่นเมื่อพบยอดข้าวโพดถูกทำลาย 40-50% ในระยะก่อนออกช่อดอก ตัวผู้หรือพบรูเจาะ 3 รูต่อต้น	10
	ไทรฟลูเมรอน (25% ดับบลิวพี)	30 กรัม		14
หนอนกระตุ้มหอม	นิวเคลียร์โพลีฮีโดรซิส ไวรัส *	20-30 มิลลิลิตร	พ่นในเวลาเย็น จำนวน 1-2 ครั้ง ห่างกัน 5 วัน เมื่อพบหนอนเฉลี่ย 2-3 ตัวต่อต้น	1
	เบตาไซฟลูทริน (2.5% อีซี)	40 มิลลิลิตร		พ่นเมื่อพบหนอนเฉลี่ย 2-3 ตัวต่อต้น จำนวน 1-2 ครั้ง ห่างกัน 7 วัน ในแหล่งที่พบแตนเบียนหนอนบรา-โค นิด ไม่จำเป็นต้องพ่นสาร
มอดดิน	อิมิดาโคลพริด (70% ดับบลิวเอส)	5 กรัม/เมล็ด 1 กิโลกรัม	คลุกเมล็ดพันธุ์ก่อนปลูก	-

^{1/} ในวงเล็บ คือ เปอร์เซ็นต์สารออกฤทธิ์และสูตรของสารป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืช

4.10.3 สัตว์ศัตรูที่สำคัญและการป้องกันกำจัด

1. หนู

ลักษณะและการทำลาย หนูเป็นสัตว์ฟันแทะศัตรูสำคัญชนิดหนึ่งของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ทำลายตั้งแต่เริ่มเป็นฝักอ่อนจนถึงเก็บเกี่ยว สกูลหนูทุกกัดโคนต้นให้ล้ม แล้วกัดกินฝัก สกูลหนูท้องขาว ได้แก่อนุบ้านท้องขาว หนูนาใหญ่ หนูนาเล็ก และสกูลหนูหริ่ง ปีนกัดแทะฝัก บนต้น

ช่วงเวลาการระบาด ระบาดรุนแรงในฤดูแล้ง โดยเฉพาะพื้นที่ไม่มีพืชอาหารชนิดอื่น

การป้องกันกำจัด

- กำจัดวัชพืชบริเวณแปลงปลูก และพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อไม่ให้เป็นที่อาศัยของหนู
- ใช้กรงดักหรือกับดัก

- เมื่อสำรวจพบร่องรอย หนู ประชากรหนูและความเสียหายอย่างรุนแรงของ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ให้ใช้วิธีป้องกันกำจัดแบบผสมผสาน คือ ใช้กรงดักหรือกับดักร่วมกับการใช้เหยื่อพิษตามคำแนะนำในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ศัตรูศัตรูพืช	สารป้องกันกำจัดศัตรูศัตรูพืช ^{1/}	อัตราการใช้	วิธีการใช้ / ข้อควรระวัง
หนูกุใหญ่ หนูกุเล็ก หนูกุบ้านท้องขาว หนูกุใหญ่ หนูกุเล็ก หนูกุหรีงนาทางยาว หนูกุหรีงนาทางสั้น	ซิงค์ฟอสไฟด์ (80 % ชนิดผง)	ใช้เป็นเหยื่อพิษประกอบด้วยสารซิงค์ฟอสไฟด์ผสมปลายข้าวและรำข้าว อัตรา ส่วน 1:77.2 โดยน้ำหนัก	สารออกฤทธิ์เร็ว ใช้ลดประชากรหนูกุก่อนปลูก หรือเมื่อมีการระบาดรุนแรงโดยวางเหยื่อพิษเป็นจุดตามร่องรอยหนูกุ หรือวางจุดละ 1 ซ้อนชา ห่างกัน 5-10 เมตร ใช้เกลบรองพื้นและกลบเหยื่อพิษ อย่างละ 1 กำมือ เนื่องจากเป็นเหยื่อพาที่ ทำให้หนูกุเข็ดขยาด จึงไม่ควรใช้บ่อยครั้ง
	โพลีคูมาเฟน (0.005 %)	เหยื่อพิษสำเร็จรูป (ชนิดซีฟิ่ง) ก้อนละ 5 กรัม	สารออกฤทธิ์ช้า ใช้ลดประชากรหนูกุที่เหลือหลังจากใช้สารออกฤทธิ์เร็ว โดยวางเหยื่อพิษในภาชนะตามร่องรอยหนูกุ จุดละ 15-20 ก้อน ห่างกัน 10-20 เมตร เต็มเหยื่อทุกสัปดาห์ และหยุดเติมเมื่อการกินเหยื่อน้อยกว่า 10 เปอร์เซ็นต์
	โบรมาดีโอโลน (0.005 %)		
	ไดฟีทือโอโลน (0.0025 %)		

^{1/} ในวงเล็บ คือ เปอร์เซ็นต์สารออกฤทธิ์และสูตรของสารป้องกันกำจัดศัตรูพืช

4.10.4 วัชพืชที่สำคัญและการป้องกันกำจัด

1. ชนิดวัชพืช

วัชพืชฤดูเดียว เป็นวัชพืชที่ครบวงจรชีวิตภายในฤดูเดียว ส่วนมากขยายพันธุ์ด้วยเมล็ด

- **ประเภทใบแคบ** เช่น หญ้าตีนกา หญ้านกสีชมพู หญ้าตีนนก หญ้าปากควาย หญ้าขจรจบดอกใหญ่ หญ้าขจรจบดอกเล็ก หญ้าดอกขาว เป็นต้น

- **ประเภทใบกว้าง** เช่น ผักโขม ผักบุ้งยาง ผักเบี้ยหิน ผักเบี้ยใหญ่ สะอึก เทียนนา และกะเม็ง เป็นต้น

- **ประเภทกก** เช่น กกทราย

วัชพืชข้ามปี เป็นวัชพืชที่ส่วนมากขยายพันธุ์ด้วยต้น ราก เหง้า หัว และไหล ได้ดีกว่าการขยายพันธุ์ด้วยเมล็ด

- **ประเภทใบแคบ** เช่น หญ้าตีนติด หญ้าแพรก และหญ้าชันกาด เป็นต้น

- **ประเภทใบกว้าง** เช่น สาบเสือ และเถาตอเชือก เป็นต้น

- **ประเภทกก** เช่น แห้วหมู

2. การป้องกันกำจัด

- ไถ 1 ครั้ง ตากดิน 7-10 วัน พรวน 1 ครั้ง แล้วคราดเก็บเศษซาก ราก เหง้า หัว และไหลของวัชพืชข้ามปี ออกจากแปลง

- กำจัดวัชพืชระหว่างแถวปลูกด้วยแรงงานหรือเครื่องจักรกล เมื่อข้าวโพดอายุ 20-25 วัน ก่อนให้ปุ๋ย

- ในกรณีที่กำลังกำจัดวัชพืชด้วยแรงงานหรือเครื่องจักรกลไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ควรใช้สารกำจัดวัชพืช ตามคำแนะนำในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การใช้สารกำจัดวัชพืชในไร่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

วัชพืช	สารกำจัดวัชพืช ^{1/}	อัตราการใช้ / น้ำ 20 ลิตร ^{2/}	วิธีการใช้ / ข้อควรระวัง
วัชพืชฤดูเดียว	อะลาคลอร์ (48 % อีซี)	125-150 มิลลิลิตร	พ่นคลุมดินหลังปลูก ก่อนข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และวัชพืชงอก ขณะพ่นดินต้องมีความชื้น
	เมโทลาคลอร์ (40 % อีซี)	150-200 มิลลิลิตร	
	อะเซโทคลอร์ (50 % อีซี)	80-120 มิลลิลิตร	
	พาราควอท (27.6 % เอสแอล)	75-100 มิลลิลิตร	พ่นก่อนเตรียมดิน 3-7 วัน หรือ พ่นระหว่างแถวหลังปลูก 20-25 วัน ขณะวัชพืชมี 3-4 ใบ หรือก่อนวัชพืชออกดอก ระวังละอองสารสัมผัสใบและต้นข้าวโพด
วัชพืชฤดูเดียว วัชพืชข้ามปี	ไกลโฟเสท	120-160 มิลลิลิตร (48% เอสแอล)	ใช้ในแหล่งที่พบวัชพืชหนาแน่น โดยพ่นก่อนปลูก หรือก่อนเตรียมดิน 1-15 วัน
	กลูโฟซิเนต - แอมโมเนียม (15 % เอสแอล)	300-400 มิลลิลิตร	ใช้ในแหล่งที่พบวัชพืชหนาแน่น โดยพ่นก่อนปลูก หรือก่อนเตรียมดิน 7-15 วัน

^{1/} ไนวงเล็บ คือ เปอร์เซ็นต์สารออกฤทธิ์และสูตรของสารกำจัดวัชพืช

^{2/} ใช้น้ำอัตรา 80 ลิตรต่อไร่

4.10.5 คำแนะนำการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างถูกต้องและเหมาะสม

การใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่เหมาะสม เกษตรกรต้องรู้จักศัตรูพืช ชนิดและอัตราการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช การเลือกใช้เครื่องพ่น หัวพ่น และวิธีการพ่นที่ถูกต้อง มีข้อแนะนำควรปฏิบัติ ดังนี้

1. การใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช

- ตรวจสอบอุปกรณ์เครื่องพ่นอย่าให้มีรอยรั่ว เพื่อป้องกันสารพิษเปื้อกเปื้อนเสื้อผ้า และ ร่างกายของผู้พ่น

- ต้องสวมเสื้อผ้าและอุปกรณ์ป้องกันสารพิษ ได้แก่ หน้ากากหรือผ้าปิดจมูก ถุงมือ หมวก และ รองเท้าเพื่อป้องกันอันตรายจากสารพิษ

- อ่านฉลากคำแนะนำ คุณสมบัติ และการใช้ของสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชก่อนปฏิบัติ งานทุกครั้ง

- ควรพ่นสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชในช่วงเช้าหรือเย็น ขณะลมสงบหลีกเลี่ยงการพ่นในเวลาแดดจัดหรือลมแรง และขณะปฏิบัติงานผู้พ่นต้องอยู่เหนือลมตลอดเวลา

- เตรียมสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชสำหรับใช้ให้หมดในคราวเดียว ไม่ควรเหลือติดค้างในถังพ่น

- ปิดฝาภาชนะบรรจุสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชให้สนิทเมื่อเลิกใช้ เก็บไว้ในที่มืดชิด ห่างจากสถานที่ปรุงอาหาร แหล่งน้ำ และต้องปิดกัญแจโรงเก็บทุกครั้ง
- ภายหลังกการพ่นสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชทุกครั้ง ผู้พ่นต้องอาบน้ำ สระผม และเปลี่ยนเสื้อผ้าใหม่ทันที เสื้อผ้าที่ใส่ขณะพ่นสารต้องซักให้สะอาดทุกครั้ง
- ไม่เก็บเกี่ยวผลผลิตก่อนสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่ใช้จะสลายตัวถึงระดับปลอดภัย โดยดูจากตารางคำแนะนำการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช หรือฉลากที่ภาชนะบรรจุ
- เมื่อใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชหมดแล้ว ให้ล้างขวดบรรจุสารด้วยน้ำ 2-3 ครั้ง เทน้ำ ลงในถังพ่นสาร ปรับปริมาตรน้ำตามความต้องการก่อนนำไปใช้พ่นป้องกันกำจัดศัตรูพืช สำหรับภาชนะบรรจุสารเคมีที่ใช้หมดแล้ว คือ ขวด กล่องกระดาษ และถุงพลาสติก ให้ทำลายโดยการฝังดินห่างจากแหล่งน้ำ และให้ความลึกมากพอที่สัตว์ไม่สามารถคุ้ยขึ้นมาได้ **ห้ามเผาไฟ และห้ามนำมาใช้อีก**

4.10.6 การใช้เครื่องพ่นสารป้องกันกำจัดศัตรูพืช

1. เครื่องพ่นสาร

- เครื่องพ่นสารแบบสูบโยกสะพายหลัง

2. วิธีการใช้

- เครื่องพ่นแบบสูบโยกสะพายหลัง ใช้อัตราการพ่น 60-80 ลิตรต่อไร่ การพ่นสารเพื่อป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืช เลือกใช้หัวพ่นแบบกรวยขนาดเล็ก (เส้นผ่าศูนย์กลาง 0.6-1.0 มิลลิเมตร) สำหรับการพ่นสารกำจัดวัชพืช เลือกใช้หัวพ่นแบบพัด หรือแบบปะทะ
- การพ่นสารกำจัดวัชพืช ต้องไม่ใช้เครื่องพ่นร่วมกับเครื่องพ่นสารป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช ขณะพ่นกดหัวพ่นต่ำและถือหัวพ่นระดับเดียวตลอดการปฏิบัติงาน เพื่อให้ละอองสารเคมีตกลงบนเฉพาะพื้นที่ต้องการควบคุมวัชพืชเท่านั้น การพ่นสารกำจัดวัชพืชคลุมดินป้องกันวัชพืชก่อนงอก ต้องระวังการพ่นซ้ำแนวเดิม เพราะจะทำให้ปริมาณสารกำจัดวัชพืชตกลงเป็นสองเท่าและหลังพ่นไม่ควรรบกวนผิวหน้าดิน
- การพ่นสารป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืชควรใช้ความเร็วในการเดินประมาณ 1-2 ก้าวต่อวินาที พ่นให้คลุมทั้งต้น ไม่ควรพ่นจื๋นนานเกินไป เพราะจะทำให้หน้ายาไหลลงดิน ควร พลิก-หงาย หรือยกหัวพ่นขึ้น-ลง เพื่อให้ละอองแทรกเข้าทรงพุ่มได้ดีขึ้นโดยเฉพาะด้านใต้ใบ
- เริ่มทำการพ่นสารจากด้านใต้ลม และขยายแนวการพ่นขึ้นเหนือลม ขณะเดียวกันให้หันหัวพ่นไปทางใต้ลมตลอดเวลา เพื่อหลีกเลี่ยงการสัมผัสกับสารป้องกันกำจัดศัตรูพืช

4.11 การเก็บเกี่ยวข้าวโพด

ควรเก็บเกี่ยวเมื่อข้าวโพดแก่จัดและเก็บในช่วงที่อากาศแห้ง ถ้ามีฝนตกควรงดการเก็บเกี่ยวเพราะฝักจะเน่าได้ง่ายไม่ควรเก็บเกี่ยวข้าวโพดก่อนกำหนด แต่ถ้าต้องการพื้นที่เพื่อปลูกพืชรุ่น 2 ก็สามารถตัดยอดข้าวโพดออก ปลอ่ยให้ฝักข้าวโพดแห้งบนต้นได้ การตัดยอดและใบข้าวโพดออกเป็นการเปิดหน้าดินให้พืชรุ่น 2 ได้รับแสงแดดโดยไม่ต้องรีบเก็บเกี่ยวก่อนกำหนด การตัดยอดข้าวโพดหลังจากข้าวโพดออกใหม่แล้ว 1 เดือน เป็นต้นไป ไม่ทำให้ผลผลิตลดลง ถ้าข้าวโพดไม่แก่เต็มที่ความชื้นจะยังสูง ทำให้กะเทาะเมล็ดยากเกิดบาดแผลได้ง่ายจึงควรปล่อยให้ข้าวโพดแห้งคาต้นก่อนจึงเก็บเกี่ยวโดยหักฝักข้าวโพดให้หัวห้อยลง วิธีนี้จะป้องกันการเข้าทำลายของแมลงทางปลายฝักได้ และสามารถป้องกันความชื้นหรือน้ำที่ปลายฝักได้

ข้าวโพดที่หักมาแล้ว ควรคัดฝักเสียออกไป เช่นฝักที่มีหนอนแมลงเจาะทำลายหรือฝักที่มีเชื้อราขึ้น จะทำให้เชื้อราไม่แพร่ระบาดไปยังฝักที่ดี แล้วจึงนำฝักที่ดีไปตากให้แห้งโดยเร็ว

วิธีการเก็บเกี่ยว

1. เก็บเกี่ยวโดยใช้แรงงานคน

1.1 วิธีการเก็บใช้ไม้ปลายแหลมแทงเปลือกบริเวณปลายฝัก ต้องระวังอย่าให้โดนเมล็ดปอกเปลือก แล้วใส่ในตะกร้า หรือ กระสอบป่าน หรือวางกองไว้บนผ้าพลาสติกหรือใช้ซากต้นข้าวโพดรองพื้น

1.2 เก็บเกี่ยวโดยหักข้าวโพดทั้งเปลือกแล้วจึงมาแกะเปลือกภายหลัง หรือเก็บไว้ทั้งเปลือก การเก็บเกี่ยววิธีนี้ทำได้เร็ว ช่วยป้องกันไม่ให้เมล็ดเกิดแผลหรือเมล็ดร้าวในระหว่างทำการเก็บเกี่ยวหรือขนย้าย นอกจากนี้ เปลือกยังช่วยป้องกันไม่ให้เชื้อราและแมลงสัมผัสเมล็ดโดยตรง การเก็บเกี่ยวโดยใช้แรงงานคน ไม่ควรวางฝักข้าวโพดบนพื้นที่ชื้นแฉะ อย่าโยนฝักข้าวโพดเพราะทำให้เกิดบาดแผลบนผิวของเมล็ดหรือเมล็ดร้าว ทำให้เชื้อราเข้าทำลายเมล็ดได้ง่าย ขณะเก็บเกี่ยวให้แยกฝักเน่าหรือมีเชื้อราเข้าทำลายออกจากฝักดี และเผาทำลายฝักเน่าและฝักที่มีเชื้อรา

การเก็บเกี่ยวโดยใช้แรงงานคน

2. เก็บเกี่ยวโดยใช้เครื่องมือ

การเก็บเกี่ยวโดยใช้เครื่องมือ ได้แก่ เครื่องปลิดฝักข้าวโพด (corn snapper) เครื่องปลิดและรูดเปลือกหุ้มฝักข้าวโพด (corn picker-husker) และเครื่องเกี่ยวนวดข้าวโพด (corn picker-Sheller หรือ corn combine harvester) เครื่องชนิดนี้จะปลิดฝักข้าวโพดจากต้นแล้วสีกออกเป็นเมล็ด การใช้เครื่องเก็บเกี่ยวมีข้อดีในกรณีขาดแคลนแรงงาน ทำให้ค่าจ้างเก็บเกี่ยวสูง สามารถเก็บเกี่ยวได้อย่างรวดเร็ว และอาจทำให้ทันปลูกในฤดูฝน แต่มีข้อเสียตรงที่ต้องเก็บเกี่ยวในพื้นที่ราบและสม่ำเสมอ ต้นข้าวโพดหักล้มน้อย ยังมีอัตราการสูญเสียเนื่องจากฝักเก็บเกี่ยวไม่หมด และมีการแตกหักของฝักและเมล็ด ทำให้เชื้อราเข้าทำลายได้ง่าย นอกจากนี้ การเก็บเกี่ยวข้าวโพดที่ปลูกในต้นฤดูฝนอาจจะทำให้รถเข้าไปเก็บเกี่ยวได้ลำบากเพราะดินเปียกโดยเฉพาะรถเก็บเกี่ยวที่มีขนาดใหญ่ รถเก็บเกี่ยวยังมีราคาค่อนข้างแพง และไม่คุ้มค่าที่เกษตรกรรายเล็กจะซื้อไว้ประจำฟาร์ม จึงมีการจ้างเหมารถเก็บเกี่ยวโดยคิดราคาต่อกิโลกรัม หรือจ้างเหมาเป็นไร่ในบางจังหวัด

บทที่ 5

ปัญหาอุปสรรคและแนวทางในการพัฒนา

1. วิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค

เกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ที่ผ่านมามักจะประสบปัญหาต้นทุนสูง ผลผลิตต่อไร่ต่ำ ค่าเช่าพื้นที่ปลูกสูง และค่าขนส่งไปยังแหล่งรับซื้อสูง นอกจากนี้ ยังมีต้นทุนด้านค่าปุ๋ยเคมี ยากกำจัดศัตรูพืช วัชพืช ค่าเมล็ดพันธุ์ เป็นต้น เกษตรกรรายย่อยไม่มีไซโลเก็บผลผลิต รวมถึงพ่อค้าหรือนายทุนกดราคาหรือรับซื้อน้อย และเครื่องวัดความชื้นไม่ตรง นอกจากนี้ ปัจจัยเสี่ยงทางภัยธรรมชาติ ภูมิอากาศที่แปรปรวน รวมถึงปัญหาการลักลอบนำเข้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์จากประเทศเพื่อนบ้านที่มีราคาถูกกว่า ทำให้เกษตรกรบางส่วนหันไปปลูกพืชชนิดอื่นทดแทน ซึ่งผลให้จำนวนพื้นที่การเพาะปลูก และปริมาณผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของประเทศลดลง

อย่างไรก็ตาม รัฐบาลพยายามจะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อยกระดับราคาให้สูงขึ้น และให้ประโยชน์ตกถึงมือเกษตรกรอย่างแท้จริง โครงการส่งเสริมการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้งหลังนา ปี 2560/61

2. สรุปปัญหาและข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนา

2.1 สรุปปัญหาที่สำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนา

จากการประชุมจัดทำแผนแนวทางการพัฒนาสินค้าเกษตรที่สำคัญ 4 ชนิด คือ ข้าว มันสำปะหลัง ข้าวโพดโรงงาน อ้อย ในส่วนของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ที่ประชุมได้สรุปปัญหา

1. สภาพอากาศผันแปรไม่เหมาะสมกับช่วงเวลาปลูก
2. แหล่งผลิตไม่เพียงพอ
3. ราคาไม่เสถียรภาพ
4. สภาพดินเสื่อมโทรม
5. เกษตรกรขาดการรวมกลุ่ม
6. โรคระบาด
7. ขาดความรู้ความเข้าใจในพืชที่ปลูก
8. ขาดแหล่งผลิตเมล็ดพันธุ์ที่ดี
9. การใช้พันธุ์ที่ไม่เหมาะสมกับพื้นที่
10. การตัดคิวช่วงผลผลิตออกสู่ตลาดจำนวนมาก
11. คุณภาพผลผลิตไม่ตรงตามความต้องการของผู้ซื้อ
12. ต้นทุนการผลิตสูง
13. หน่วยงานของรัฐยังไม่เข้าใจปัญหาอย่างแท้จริง ทำให้แก้ไขปัญหาไม่ตรงจุด
14. เกษตรกรขาดองค์ความรู้ในการเพาะปลูกให้ได้คุณภาพ
15. ยังไม่มีการเชื่อมโยงระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภค Q
16. ภัยธรรมชาติ

2.2 ข้อเสนอแนะสำหรับแนวทางการพัฒนา

1) เปลี่ยนฤดูกาลผลิต การผลิตข้าวโพดใช้เมล็ด เกษตรกรควรเปลี่ยนฤดูกาลผลิตเพื่อให้ผลผลิตกระจาย ตัว ไม่กดตันราคาให้ตกต่ำ ถ้าผลักดันการเปลี่ยนฤดูกาลผลิตไม่ได้ ไทยควรมีการบริหารจัดการผลผลิต ที่ออกมาก ในช่วง มี.ค – ส.ค โดยภาครัฐและเอกชนร่วมกันตั้งจุดรับซื้อบริเวณชายแดน ทาหน้าที่ บริหารจัดการเป็น trading nation ส่งออกไปยังประเทศเพื่อนบ้าน

2) ไทยมีศักยภาพในด้านเมล็ดพันธุ์สูง ควรพยายามรักษาความได้เปรียบทางการแข่งขันไว้ โดยในการ พัฒนาต้องดำเนินการให้ครบวงจรตั้งแต่การวิจัยและพัฒนา การปรับปรุงกฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องให้ เอื้ออำนวย การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ชลประทาน เทคโนโลยีสารสนเทศ และ พัฒนาการผลิตและ การตลาด ให้ เกษตรกรเป็นมืออาชีพ

3) การใช้โอกาสจากศักยภาพด้านเมล็ดพันธุ์ของไทย พัฒนาต่อยอดเป็นผู้ถ่ายทอดเทคโนโลยี ขยายเมล็ดพันธุ์ เครื่องจักรกลการเกษตร การศึกษาฝึกอบรมให้ประเทศเพื่อนบ้าน

4) การลดต้นทุนการผลิต เกษตรกรรายย่อยรวมกันผลิตเป็นพื้นที่แปลงใหญ่ ใช้เครื่องจักรกลการเกษตร จัดการร่วมกัน ซึ่งสหกรณ์มีความสำคัญมากในการเข้ามาเป็นผู้บริหารจัดการ

5) พัฒนาและปรับปรุงคุณภาพผลผลิตโดยการถ่ายทอดเทคโนโลยีและวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยวที่ถูกต้อง ให้แก่เกษตรกร สถาบันเกษตรกร เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ และมีรายได้เพิ่มขึ้น

6) จัดการอบรมแก่เกษตรกรในการผลิตสินค้าเกษตรออกมาให้ผลผลิตมีมาตรฐานตรงตามมาตรฐานสินค้า เกษตรตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ซึ่งจะส่งผลผลิตนั้นสามารถขายได้ในราคาสูง

7) ส่งเสริมการซื้อขายในระบบตลาดข้อตกลงและเชื่อมโยงการทำสัญญาข้อตกลงระหว่างผู้ซื้อ/ผู้ขาย

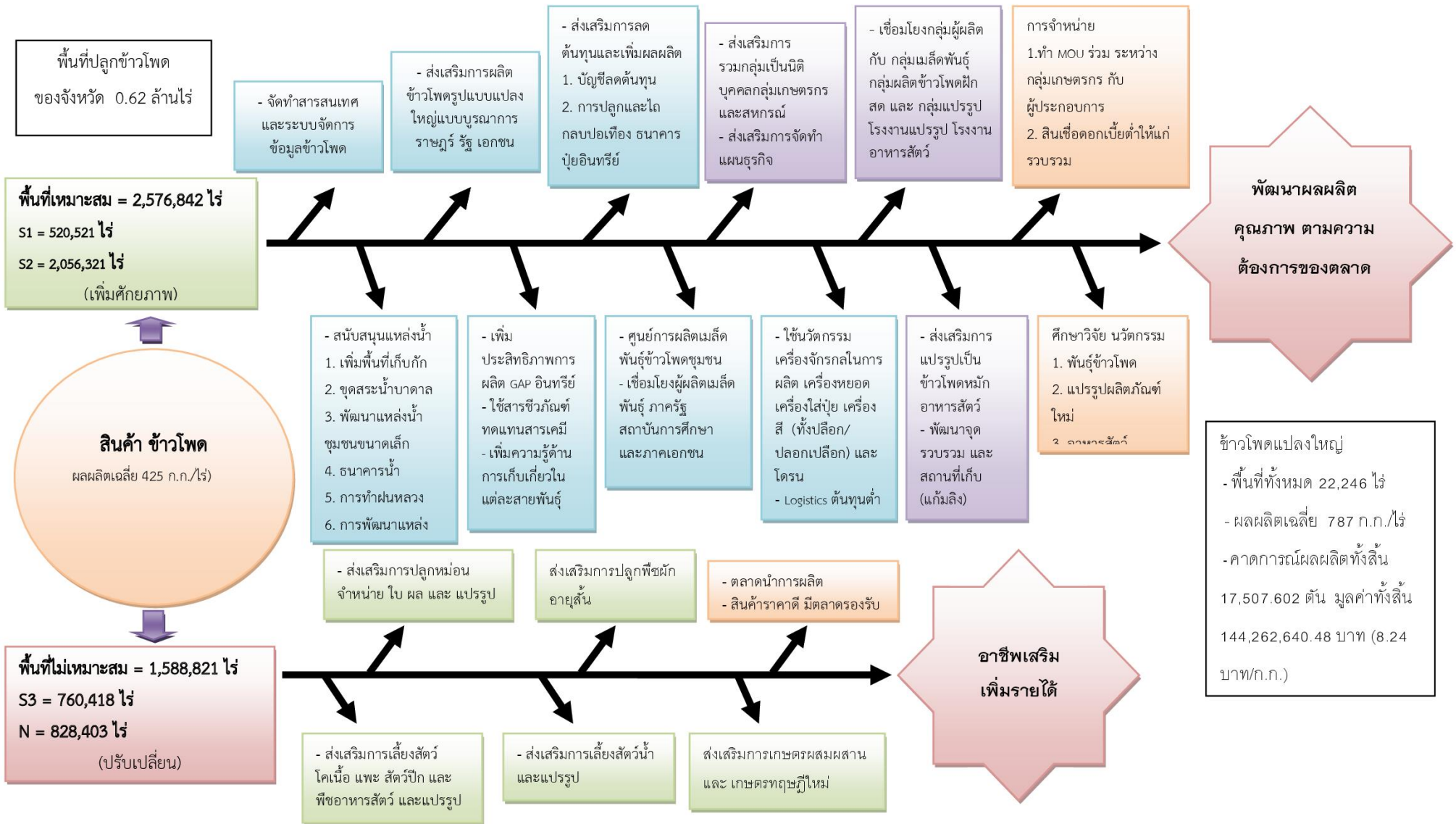
8) สร้างเครือข่ายเชื่อมโยงตลาดผลผลิตคุณภาพดีเพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองให้เกษตรกรสามารถขายผลผลิตได้ ราคาสูงขึ้น และจูงใจให้มีการพัฒนาคุณภาพ

9) จัดระบบการค้าในประเทศและผลักดันให้มีการซื้อขายล่วงหน้า มีการบริหารการนำเข้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ให้มีปริมาณนำเข้าเพียงพอต่อความต้องการใช้ในราคาที่ไม่ต่ำกว่าราคาภายในประเทศเพื่อให้เกิดความเป็นธรรม แก่ผู้เกี่ยวข้องทั้งระบบเพื่อให้ระดับราคาที่ซื้อขายโดยทั่วไปอยู่ในเกณฑ์ดีตลอดฤดูกาล

10) การตั้งสหกรณ์เพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายเกษตรกรในอำเภอต่าง ๆ ให้รวมกลุ่มกันซึ่งการรวมกลุ่มจะทำให้ เกษตรกรสามารถต่อรองราคาสินค้าได้ดีกว่าขายเพียงราคาเดียว อีกทั้งในกลุ่มยังสามารถแบ่งปันความรู้ทางการ เกษตรและเทคโนโลยีการเกษตรให้แก่สมาชิกในแต่ละกลุ่มในแต่ละอำเภอได้

ภาคผนวก

แนวทางการพัฒนาสินค้าข้าวโพด จังหวัดนครราชสีมา

ตารางแสดงพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ แยกตามเขตเหมาะสมพืชเศรษฐกิจข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ระดับตำบล

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	พื้นที่แยกตามเขตเหมาะสมพืชเศรษฐกิจข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ไร่)					รวมทั้งหมด
			เขตป่าไม้	ไม่เหมาะสม	เหมาะสมสูง	เหมาะสมปานกลาง	เหมาะสมเล็กน้อย	
จ.นครราชสีมา	อ.ขามทะเลสอ	ต.ขามทะเลสอ	-	-	-	-	59	59
		ต.บึงอ้อ	-	-	-	-	99	99
		ต.โป่งแดง	61	-	-	-	243	304
		ต.หนองสรวง	-	-	-	-	43	43
		อ.ขามทะเลสอ รวม	61	-	-	-	444	505
	อ.ขามสะแกแสง	ต.ขามสะแกแสง	-	-	-	913	-	913
		ต.ชีวีค	-	350	-	3,779	94	4,223
		ต.โนนเมือง	-	-	-	1,199	50	1,249
		ต.พะวงด	-	57	-	1,563	-	1,620
		ต.เมืองเกษตร	-	-	-	312	-	312
		ต.เมืองนาท	-	-	-	110	-	110
		ต.หนองหัวฟาน	-	331	-	1,237	101	1,669
	อ.ขามสะแกแสง รวม	-	738	-	9,113	245	10,096	
	อ.คง	ต.ขามสมบูรณ์	-	-	-	42	-	42
		ต.โนนเต็ง	-	101	-	-	-	101
		ต.เมืองคง	-	3	-	-	-	3
	อ.คง รวม	-	104	-	42	-	146	
	อ.ครบุรี	ต.โคกกระชาย	-	-	7	-	92	99
		ต.แฉะ	-	-	-	-	105	105
		ต.มาบตะโกเอน	-	-	66	-	-	66
ต.ลำเพี้ยก		-	-	96	-	-	96	
อ.ครบุรี รวม		-	-	169	-	197	366	

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	พื้นที่แยกตามเขตเหมาะสมพืชเศรษฐกิจข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ไร่)					รวมทั้งหมด
			เขตป่าไม้	ไม่เหมาะสม	เหมาะสมสูง	เหมาะสมปานกลาง	เหมาะสมเล็กน้อย	
	อ.โชคชัย	ต.ท่าเยี่ยม	-	45	-	-	-	45
	อ.โชคชัย รวม		-	45	-	-	-	45
	อ.ด่านขุนทด	ต.กุดพิมาน	-	174	1,123	5,078	49	6,424
		ต.ด่านขุนทด	-	553	1,410	-	291	2,254
		ต.ด่านนอก	-	68	831	996	-	1,895
		ต.ด่านใน	-	-	37	110	-	147
		ต.ตะเคียน	-	903	3,243	2,772	378	7,296
		ต.โนนเมืองพัฒนา	-	972	6,214	7,910	-	15,096
		ต.บ้านเก่า	6	496	305	352	355	1,514
		ต.บ้านแปรง	-	216	3,436	7,633	-	11,285
		ต.พันชนะ	-	-	-	424	44	468
		ต.สระจรเข้	-	559	6,244	-	577	7,380
		ต.หนองกรด	-	786	2,042	9,117	2,019	13,964
		ต.หนองไทร	-	451	1,226	2,601	140	4,418
		ต.หนองบัวตะเกียด	-	520	1,681	10,401	-	12,602
		ต.หนองบัวละคร	-	1,962	3,032	1,589	-	6,583
		ต.ห้วยบง	1,524	3,783	-	3,991	21,709	31,007
		ต.หินดาด	179	962	8,284	2,544	1,544	13,513
	อ.ด่านขุนทด รวม		1,709	12,405	39,108	55,518	27,106	135,846
	อ.เทพารักษ์	ต.บึงปรือ	10	2,798	-	149	2,289	5,246
		ต.วังยายทอง	-	197	425	664	244	1,530
		ต.สำนักตะคร้อ	-	857	447	2,780	2,157	6,241
		ต.หนองแวง	121	1,826	1,674	3,761	5,559	12,941
	อ.เทพารักษ์ รวม		131	5,678	2,546	7,354	10,249	25,958

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	พื้นที่แยกตามเขตเหมาะสมพืชเศรษฐกิจข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ไร่)					
			เขตป่าไม้	ไม่เหมาะสม	เหมาะสมสูง	เหมาะสมปานกลาง	เหมาะสมเล็กน้อย	รวมทั้งหมด
	อ.โนนไทย	ต.กำปัง	-	-	-	802	-	802
		ต.ค้ำพลู	-	192	2,060	-	63	2,315
		ต.ด่านจาก	-	-	-	-	349	349
		ต.ถนนโพธิ์	-	62	-	1,564	-	1,626
		ต.โนนไทย	-	-	968	-	55	1,023
		ต.บัลลังก์	-	787	10,994	1,250	-	13,031
		ต.บ้านวัง	-	-	288	53	-	341
		ต.มะค่า	-	373	1,168	1,332	-	2,873
		ต.สายออ	-	67	2,361	159	-	2,587
	อ.โนนไทย รวม		-	1,481	17,839	5,160	467	24,947
	อ.โนนสูง	ต.ลำคองหงษ์	-	-	-	58	-	58
	อ.โนนสูง รวม		-	-	-	58	-	58
	อ.บ้านเหลื่อม	ต.โคกกระเบื้อง	-	-	-	44	-	44
	อ.บ้านเหลื่อม รวม		-	-	-	44	-	44
	อ.ปักธงชัย	ต.ตะขบ	902	-	-	-	2,261	3,163
		ต.ตะคุ	-	80	-	414	133	627
		ต.ตูม	-	-	-	-	48	48
		ต.ธงชัยเหนือ	-	205	-	262	33	500
		ต.ลำนางแก้ว	-	-	-	-	54	54
		อ.ปักธงชัย รวม		902	285	-	676	2,529
	อ.ปากช่อง	ต.กลางดง	2,473	55	1,610	1,705	724	6,567
		ต.ชนงพระ	-	1,074	4,518	722	2,055	8,369
		ต.คลองม่วง	324	211	4,818	2,009	2,354	9,716
ต.จันทึก		466	2,114	6,409	5,549	1,864	16,402	

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	พื้นที่แยกตามเขตเหมาะสมพืชเศรษฐกิจข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ไร่)					รวมทั้งหมด
			เขตป่าไม้	ไม่เหมาะสม	เหมาะสมสูง	เหมาะสมปานกลาง	เหมาะสมเล็กน้อย	
		ต.ปากช่อง	6,490	206	6,490	2,700	6,225	22,111
		ต.โป่งตาลอง	543	608	1,567	4,020	6,097	12,835
		ต.พญาเย็น	2,213	359	862	2,243	2,841	8,518
		ต.วังกะทะ	2,855	3,553	466	1,365	13,844	22,083
		ต.วังไทร	72	157	8,102	4,832	367	13,530
		ต.หนองน้ำแดง	76	19	3,379	440	520	4,434
		ต.หนองสาหร่าย	73	780	2,916	3,586	1,051	8,406
		ต.หมูสี	109	1,026	7,141	4,390	594	13,260
	อ.ปากช่อง รวม		15,694	10,162	48,278	33,561	38,536	146,231
	อ.พระทองคำ	ต.ทัพช้าง	-	94	-	1,996	-	2,090
		ต.พังเทียม	466	608	3,620	1,132	-	5,826
		ต.มาบกราด	18	116	257	1,237	-	1,628
		ต.สระพระ	-	670	1,947	3,476	-	6,093
		ต.หนองหอย	89	132	-	1,537	124	1,882
	อ.พระทองคำ รวม		573	1,620	5,824	9,378	124	17,519
	อ.พิมาย	ต.รังกาใหญ่	-	-	-	-	54	54
	อ.พิมาย รวม		-	-	-	-	54	54
	อ.เมืองนครราชสีมา	ต.โคกกรวด	-	893	468	6,467	259	8,087
		ต.โคกสูง	-	-	-	-	63	63
		ต.จอหอ	-	-	-	-	18	18
		ต.สุรนารี	14	27	23	86	232	382
		ต.หนองไข่น้ำ	-	-	-	-	26	26
		ต.หัวทะเล	-	-	-	-	63	63
อ.เมืองนครราชสีมา รวม		14	920	491	6,553	661	8,639	

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	พื้นที่แยกตามเขตเหมาะสมพืชเศรษฐกิจข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ไร่)					รวมทั้งหมด
			เขตป่าไม้	ไม่เหมาะสม	เหมาะสมสูง	เหมาะสมปานกลาง	เหมาะสมเล็กน้อย	
	อ.วังน้ำเขียว	ต.ไทยสามัคคี	4,124	-	2,067	546	-	6,737
		ต.ระเริง	14	491	515	1,434	9,197	11,651
		ต.วังน้ำเขียว	4,336	1,041	6,232	1,561	19,902	33,072
		ต.วังหมี	163	1,458	1,226	2,574	19,021	24,442
		ต.อุดมทรัพย์	353	-	-	-	-	353
	อ.วังน้ำเขียว รวม	8,990	2,990	10,040	6,115	48,120	76,255	
	อ.สีคิ้ว	ต.กฤษณา	106	209	-	259	155	729
		ต.กุดน้อย	-	12	447	1,601	377	2,437
		ต.คลองไผ่	965	80	-	748	553	2,346
		ต.ดอนเมือง	68	-	143	231	4,257	4,699
		ต.บ้านหัน	-	534	146	562	227	1,469
		ต.มิตรภาพ	30	473	274	-	-	777
		ต.ลาดบัวขาว	1,427	38	-	364	-	1,829
		ต.วังโรงใหญ่	-	171	46	303	235	755
		ต.สีคิ้ว	-	110	217	-	649	976
		ต.หนองน้ำใส	492	-	103	56	8	659
		ต.หนองบัวน้อย	-	1,847	2,566	1,807	622	6,842
		ต.หนองหญ้าขาว	-	-	-	85	110	195
	อ.สีคิ้ว รวม	3,088	3,474	3,942	6,016	7,193	23,713	
	อ.สูงเนิน	ต.ไค้ยาง	-	-	3	-	-	3
		ต.นากลาง	-	76	891	4,017	-	4,984
		ต.โนนค่า	-	1,067	226	4,738	259	6,290
		ต.บุงชีเหล็ก	-	785	1	5,910	-	6,696
		ต.มะเกลือเก่า	96	68	-	655	885	1,704

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	พื้นที่แยกตามเขตเหมาะสมพืชเศรษฐกิจข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ไร่)					รวมทั้งหมด
			เขตป่าไม้	ไม่เหมาะสม	เหมาะสมสูง	เหมาะสมปานกลาง	เหมาะสมเล็กน้อย	
		ต.มะเกลือใหม่	450	369	-	-	130	949
		ต.สูงเนิน	-	-	357	239	47	643
		ต.เสมา	-	808	3,768	4,837	467	9,880
		ต.หนองตะไค้	-	302	77	848	-	1,227
		อ.สูงเนิน รวม	546	3,475	5,323	21,244	1,788	32,376
	อ.เสิงสาง	ต.บ้านราษฎร์	87	-	-	-	-	87
		อ.เสิงสาง รวม	87	-	-	-	-	87
	อ.ห้วยแถลง	ต.ทับสวาย	-	-	-	155	-	155
		อ.ห้วยแถลง รวม	-	-	-	155	-	155
	จ.นครราชสีมา รวม			31,795	43,377	133,560	160,987	137,713

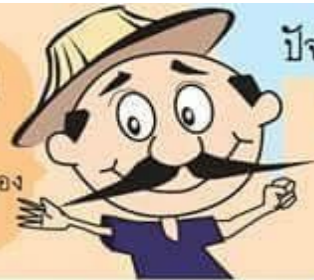

รวย รวย รวย

ปลูกข้าวโพด
อย่างไร จึงจะได้
กำไรสูงสุด

ง่ายนิดเดียว!

ถ้าตั้งใจและทำตามที่
อาจารย์ สอน แล้ว รับรอง
รวย รวย รวย

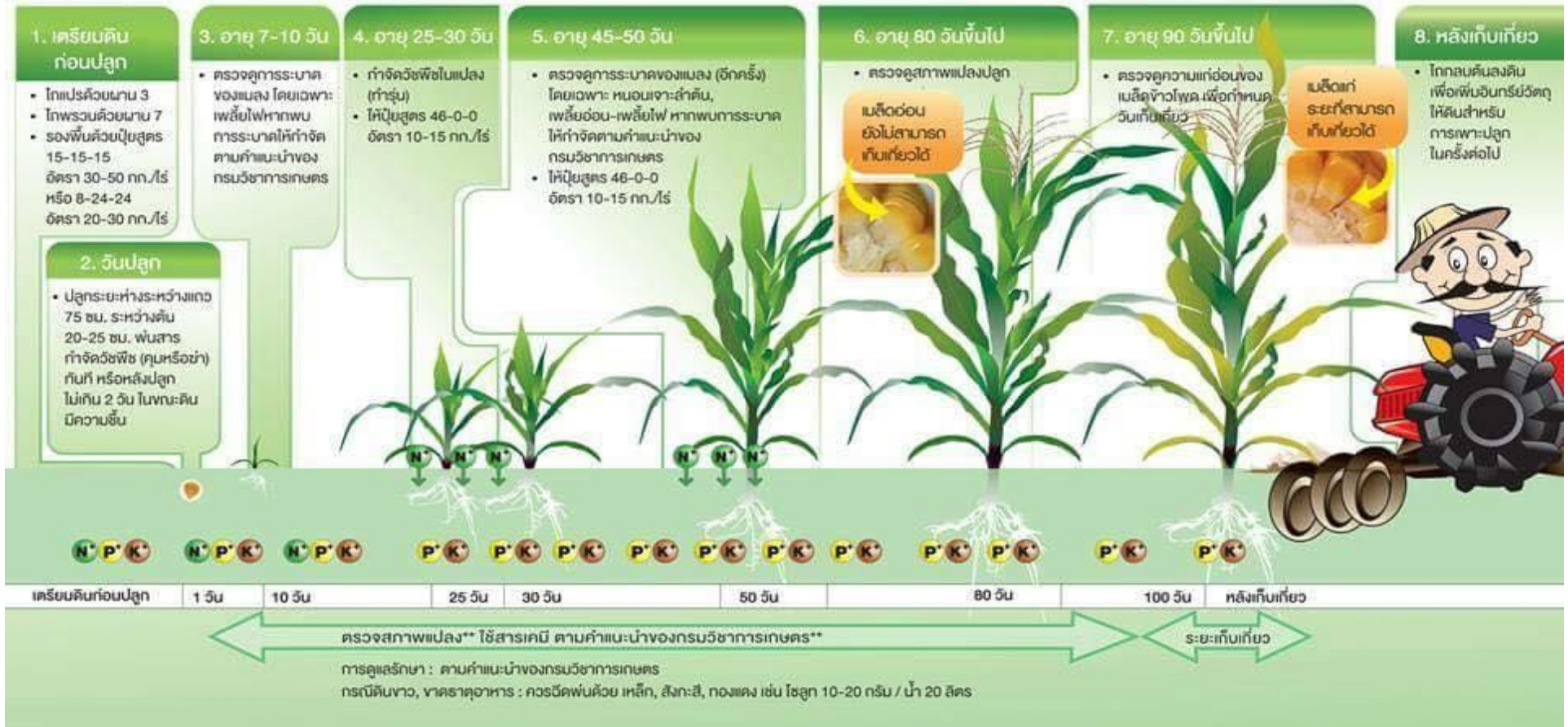
ปัจจัยแห่งความสำเร็จ 3 ประการ ใน การปลูกข้าวโพด

ข้อที่ 1 พันธุ์ที่ :
• ปลูกง่าย
เหมาะสมกับทุก
พื้นที่และฤดูกาล

ข้อที่ 2 ดินดี :
• ไม่เปรี้ยว เค็ม
เป็น กรด-ด่างเกินไป
และเกษตรกรมีการ
ปรับปรุงดินอย่างถูกวิธี

ข้อที่ 3 การดูแลรักษาที่ดี :
• ใส่ปุ๋ยถูกสูตร ถูกเวลา
และ ถูกวิธี
• ให้สารเคมีตามคำแนะนำ
ของกรมวิชาการ เกษตร

ขั้นตอนการปลูกและดูแลรักษาข้าวโพด

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นายภูดิท ภัทรกุลเชษฐ เกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครราชสีมา

จัดทำโดย

นางพ้องศรี สิงหมารศรี นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
(หัวหน้ากลุ่มสารสนเทศการเกษตร)

นางสาวสุกัญญา เก่งขุนทด เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน

แหล่งข้อมูล

- สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครราชสีมา
- สำนักงานเกษตรจังหวัดนครราชสีมา
- โครงการชลประทานนครราชสีมา
- สำนักงานประมงจังหวัดนครราชสีมา
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 5
- เว็บไซต์

<http://khapod.blogspot.com/>

<http://osthailand.nic.go.th/>

<http://www.natres.psu.ac.th/>

<https://www.isranews.org/>

กลุ่มสารสนเทศการเกษตร
สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครราชสีมา
ศาลากลางจังหวัด ชั้น 3 ถนนมหาทไทย
ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
โทรศัพท์ : 044-253633 โทรสาร : 044-253206